

РАХУНКОВА ПАЛАТА

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Рахункової
палати
від 30.05.2017 № 12-3

ЗВІТ

**про результати аудиту ефективності виконання органами
Державної фіскальної служби України повноважень у сфері
державної митної справи та боротьби з правопорушеннями під
час застосування митного законодавства**

Київ 2017

ЗМІСТ

ПРЕАМБУЛА	3
ВСТУП	4
1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПИТАНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ЗДІЙСНЕННЯМ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ПОВНОВАЖЕНЬ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ ТА БОРОТЬБИ З ПРАВОПОРУШЕННЯМИ ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ МИТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА.....	5
2. СТАН ОБЛІКУ СУБ'ЄКТІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ МИТНОЇ СТАТИСТИКИ ЩОДО ОБСЯГІВ ІМПОРТУ ТА ЕКСПОРТУ ТОВАРІВ	10
3. ОБҐРУНТОВАНІСТЬ ПЛАНУВАННЯ (ПРОГНОЗУВАННЯ) ТА ОБСЯГИ НАДХОДЖЕНЬ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ ДО ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ.....	17
4. ЕФЕКТИВНІСТЬ І РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ	21
4.1. <i>Аналіз структури органів державної фіскальної служби, на які покладено здійснення митного контролю, та їх технічне забезпечення.....</i>	21
4.2. <i>Аналіз ефективності та результативності митного контролю щодо правильності визначення митної вартості, класифікації товарів і сертифікатів їх походження.....</i>	24
4.3. <i>Стан виконання органами державної фіскальної служби повноважень щодо боротьби з правопорушеннями під час застосування митного законодавства.....</i>	28
4.4. <i>Результативність контрольно-перевірочної роботи органів державної фіскальної служби щодо повноти нарахування та сплати митних платежів.....</i>	29
4.5. <i>Результативність взаємодії органів державної фіскальної служби з правоохоронними та іншими державними органами.....</i>	35
5. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОНАННЯ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ ПОВНОВАЖЕНЬ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ ТА БОРОТЬБИ З ПРАВОПОРУШЕННЯМИ ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ МИТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА	39
ВИСНОВКИ.....	48
ПРОПОЗИЦІЇ.....	55
ДОДАТКИ.....	58

ПРЕАМБУЛА

Підстава проведення аудиту: стаття 98 Конституції України, статті 4, 7 і 10 Закону України від 02.07.2015 № 576 "Про Рахункову палату", План роботи Рахункової палати на II квартал 2017 року.

Мета аудиту: встановлення фактичного стану та оцінка ефективності виконання органами Державної фіскальної служби України (далі – **органи ДФС**) повноважень у частині реалізації державної політики у сфері державної митної справи, проведення заходів з протидії правопорушенням митного законодавства та впливу прийнятих управлінських рішень на виконання дохідної частини державного бюджету.

Предмет аудиту:

- нормативно-правові акти, розпорядчі документи, методичні рекомендації, які регламентують діяльність і повноваження органів ДФС у сфері державної митної справи та боротьби з правопорушеннями під час застосування митного законодавства, управлінські рішення щодо організації проведення митного контролю та митного оформлення товарів і створення оптимальних умов для перетину митного кордону товарами (вантажами) і транспортними засобами, забезпечення дієвого контролю за дотриманням резидентами і нерезидентами норм чинного законодавства, планування (прогнозування) надходжень акцизного податку з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції), податку на додану вартість з ввезених на територію України товарів, ввізного та вивізного мита, інші документи, що стосуються предмета аудиту;

- надходження до державного бюджету податків, зборів за кодами класифікації доходів бюджету (далі – коди КДБ): 14030000 "Акцизний податок з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції)" (далі – **акцизний податок**); до 01.01.2016 – 14010300 "Податок на додану вартість з ввезених на територію України товарів" (далі – **ПДВ**), з 01.01.2016 – 14070000 ПДВ; 15010000 "Ввізне мито"; 15020000 "Вивізне мито";

- документи (звітність), що відображають стан і якість проведення митного контролю та митного оформлення товарів, інформаційні системи (бази даних), податкова, статистична, фінансова, бухгалтерська, оперативна звітність митниць, митних постів (далі – **митні органи**), документи первинного обліку, митні декларації та декларації митної вартості, документи, що підтверджують характеристики товарів (продукції) і країну їх походження; у разі наявності податкових пільг зі сплати податків і зборів – документи, що підтверджують право на податкові пільги на об'єктах аудиту, інші документи;

- інша інформація, що характеризує предмет аудиту.

Об'єкти аудиту: Державна фіскальна служба України (далі – **ДФС України**), Київська міська митниця ДФС, Київська митниця ДФС, Чернівецька митниця ДФС, Вінницька митниця ДФС, Одеська митниця ДФС, Харківська митниця ДФС, Сумська митниця ДФС, Донецька митниця ДФС.

Запити з питань аудиту надсилалися Міністерству фінансів України, Міністерству економічного розвитку і торгівлі України, Міністерству внутрішніх справ України, Державній казначейській службі України,

Адміністрації Державної прикордонної служби України, Торгово-промисловій палаті України, головним управлінням ДФС у м. Києві, Київській, Чернівецькій, Вінницькій, Одеській, Харківській, Сумській областях, Кіровоградській і Хмельницькій митницям ДФС.

Критерії оцінки:

законність – відповідність управлінських рішень і розпорядчих документів, прийнятих органами ДФС, вимогам законодавства у сфері державної митної справи, в тому числі боротьби з правопорушеннями під час митного оформлення, нарахування та сплати до державного бюджету митних платежів;

результативність – оцінка показників діяльності органів ДФС щодо організації проведення митних процедур, здійснення контролю за дотриманням суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності (далі – ЗЕД) вимог законодавства з питань державної митної справи та забезпечення повноти і своєчасності надходження до державного бюджету митних платежів;

ефективність – оцінка управлінських рішень органів ДФС та проведених ними заходів щодо повноти і своєчасності забезпечення надходжень митних платежів до державного бюджету, дієвості контролю за дотриманням суб'єктами ЗЕД вимог законодавства України з питань державної митної справи та боротьби з правопорушеннями під час застосування митного законодавства;

повнота і своєчасність – відповідність стану нарахування (утримання) і сплати до державного бюджету митних платежів вимогам чинного законодавства.

Початкові обмеження щодо проведення аудиту: 2015–2016 роки, I квартал 2017 року (для дослідження динаміки показників аналізуються дані за 2012–2014 роки).

Методи збирання даних: моніторинг нормативно-правових актів, розпорядчих, інших актів і документів, пов'язаних з предметом аудиту; дані інформаційних систем органів державної влади; аналіз інформації, одержаної на запити контрольної групи; опрацювання статистичної, аналітичної інформації.

ВСТУП

Ефективне функціонування митної служби є одним з найважливіших чинників політичної та, насамперед, економічної незалежності будь-якої держави. На виконання цих завдань митні органи виконують різноманітні функції, зокрема фіскальну, регулюючу і захисну.

Аналізуючи динаміку надходжень митних платежів до Державного бюджету України протягом 2015–2016 років і I кварталу 2017 року, можна констатувати постійне зростання обсягів цих надходжень. Митними органами за вказаний період забезпечено надходження ПДВ із ввезених на митну територію України товарів (продукції), акцизного податку із ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції), ввізного та вивізного мита в сумі **505,6 млрд гривень**. Водночас питома вага цих платежів у загальних обсягах надходжень до державного бюджету за платежами, які контролюються ДФС України, зменшилась на 2,8 відсоткового пункту – з **48,1 відс.** у 2015 році до **45,3 відс.** у 2016 році.

У дослідженому періоді діяльність митних органів здійснювалась в умовах постійних організаційних і структурних перетворень. Проте на сьогодні

цей процес не завершено. Слід зазначити, що стратегічна реформа митної справи безпосередньо пов'язана з необхідністю виконання умов Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС, збільшення інвестицій в економіку країни та підтримки міжнародних донорів.

На даний час потребують нагального розв'язання проблеми подальшого спрощення митних формальностей, автоматизації та ефективного оброблення даних про товари у митних деклараціях і податковій звітності, що дасть можливість запровадити ефективну систему контролю за рухом товарів у всьому ланцюзі поставок (від митного оформлення до реалізації кінцевому споживачу і навпаки) без посилення адміністративного навантаження на платників податків; боротьби із "сірим" та контрабандним імпортом товарів та їх подальшою реалізацією на внутрішньому ринку, що створить для бізнесу однакові умови, а також боротьби з переміщенням через митний кордон України заборонених товарів (зброї, наркотиків тощо).

Крім того, через відсутність належної координації роботи між податковими та митними органами державної фіскальної служби, а також їх взаємодії з іншими органами державної влади ефективність контролю у сфері державної митної справи зменшується.

Слід зазначити, що протягом 2014–2016 років Рахунковою палатою було проведено 8 контрольних заходів, під час яких вивчались окремі напрями діяльності контролюючих органів у сфері державної митної справи, зокрема щодо стану справляння податків на міжнародну торгівлю (в цілому по Україні); сплати мита з імпортованих на митну територію України товарів (по Донецькій, Луганській, Дніпропетровській та Запорізькій областях); контролю за повнотою нарахування і своєчасністю сплати до державного бюджету ПДВ та акцизного податку з товарів, ввезених на митну територію України (по Дніпропетровській та Запорізькій областях); контролю за повнотою нарахування та своєчасністю сплати митних платежів (по Одеській, Миколаївській, Херсонській, Житомирській, Чернівецькій, Кіровоградській та Хмельницькій областях); контролю за дотриманням суб'єктами господарювання, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, законодавства України з питань державної митної справи (по Дніпропетровській та Запорізькій областях).

Комплексне дослідження стану виконання повноважень органами ДФС у сфері державної митної справи та боротьби з правопорушеннями під час застосування митного законодавства й оцінки ефективності такої діяльності Рахунковою палатою проводиться вперше.

1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПИТАНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ЗДІЙСНЕННЯМ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ПОВНОВАЖЕНЬ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ ТА БОРОТЬБИ З ПРАВОПОРУШЕННЯМИ ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ МИТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Згідно із частиною першою статті 7 Митного кодексу України¹ (далі – **Митний кодекс**) порядок і умови переміщення товарів через митний кордон України, їх митний контроль та митне оформлення, застосування механізмів

¹ Від 13.03.2012 № 4495 із змінами і доповненнями (набрав чинності з 01.06.2012).

тарифного і нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, справляння митних платежів, ведення митної статистики, обмін митною інформацією, ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності, здійснення, відповідно до закону державного контролю нехарчової продукції при її ввезенні на митну територію України, запобігання та протидія контрабанді, боротьба з порушеннями митних правил, організація і забезпечення діяльності органів доходів і зборів та інші заходи, спрямовані на реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, **становлять державну митну справу.**

Правила оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України, визначаються Податковим кодексом України² (далі – **Податковий кодекс**), крім правил оподаткування товарів митом, які встановлюються Митним кодексом та іншими законами з питань митної справи (пункт 1.2 статті 1 Податкового кодексу).

Відповідно до пункту 27 частини першої статті 4 Митного кодексу до **митних платежів належить мито; акцизний податок** із ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції); **ПДВ** із ввезених на митну територію України товарів (продукції) (далі – **митні платежі**).

Правила оподаткування особливими видами мита встановлюються законами України від 22.12.1998 № 330, "Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту", від 22.12.1998 № 331 "Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту", 22.12.1998 № 332 "Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну". Встановлення додаткового **імпортного збору** передбачалось Законом України від 28.12.2014 № 73 "Про заходи щодо стабілізації платіжного балансу України відповідно до статті XII Генеральної угоди з тарифів і торгівлі 1994 року", який втратив чинність з 01.01.2016³.

Митним кодексом встановлено, що безпосереднє здійснення державної митної справи покладено на органи доходів і зборів (стаття 543). Призначення та основні завдання органів доходів і зборів визначені статтею 544 цього Кодексу.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, спрямовує, координує та контролює діяльність митниць, здійснює інші повноваження, передбачені Митним кодексом та іншими законами України, в межах своїх повноважень видає накази, організує та контролює їх виконання (стаття 545). Митниця є митним органом, який у зоні своєї діяльності забезпечує виконання завдань, покладених на органи доходів і зборів (частина перша статті 546). Митний пост є органом доходів і зборів, який входить до складу митниці як відокремлений структурний підрозділ і в зоні своєї діяльності забезпечує виконання завдань, покладених на органи доходів і зборів (частина перша статті 547).

Аудитом встановлено, що **окремі положення Податкового і Митного кодексів не узгоджуються між собою.**

Зокрема, норми **Митного кодексу** в частині посилання на органи доходів і зборів, що припинили свою діяльність, не узгоджувались з нормами статті 41

² Від 02.12.2010 № 2755 із змінами і доповненнями (набрав чинності з 01.01.2011).

³ Відповідно до Закону України від 24.12.2015 № 912 "Про заходи щодо стимулювання зовнішньоекономічної діяльності".

Податкового кодексу: з 11.08.2013 – у редакції Закону України від 04.07.2013 № 404 "Про внесення змін до Податкового кодексу України у зв'язку з проведенням адміністративної реформи"; з 01.01.2017 – у редакції Закону України від 21.12.2016 № 1797 "Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні" (далі – **Закон № 1797**).

Крім того, з 01.01.2017 набрали чинності зміни, внесені до Податкового кодексу Законом № 1797, спрямовані на впорядкування механізму проведення перевірок та звірок платників податків. **Однак, відповідні зміни не внесені до Митного кодексу.**

Довідково. Змінами, внесеними до Податкового кодексу Законом № 1797, у частині впорядкування механізму проведення перевірок та звірок платників податків, зокрема, передбачено здійснення контрольної-перевірочної роботи на обласному рівні, районні податкові інспекції виконують виключно сервісні функції; передбачено, що рішення про проведення документальної планової, позапланової та фактичної перевірки може прийматись не тільки керівником органу ДФС, а також його заступником або уповноваженою особою; запроваджено оприлюднення плану-графіка проведення документальних перевірок на офіційному веб-сайті ДФС до 25 грудня року, що передує року, в якому будуть проводитися такі документальні планові перевірки, уточнено порядок дій посадових осіб контролюючих органів у разі недопуску їх до проведення такої перевірки; переглянуто підстави для проведення позапланової документальної перевірки; збільшено термін вручення акта (довідки) документальної невиїзної перевірки; уточнено порядок подання та розгляду заперечень до актів (довідок) перевірок і порядок обрахунку строків для надання заперечення на акт (довідку) про результати перевірки та копій документів до нього; внесено зміни до порядку проведення зустрічних звірок, а також надання платниками податків пояснень на запит контролюючого органу тощо.

Отже, норми Митного кодексу в частині посилання на центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, та органи доходів і зборів, а також визначення порядку та процедур проведення перевірок і звірок потребують відповідного правового врегулювання.

Відносини у сфері зовнішньоекономічної діяльності також регулюються законами України від 16.04.1991 № 959 "Про зовнішньоекономічну діяльність" (далі – **Закон № 959**) та від 19.09.2013 № 584 "Про Митний тариф України".

Слід зазначити, що **окремі норми Закону № 959 не узгоджуються з чинним законодавством.** Зокрема, це стосується статті 11 цього Закону, якою передбачено, що ставки податків встановлюються і скасовуються Верховною Радою України за поданням **Кабінету Міністрів України**, а згідно зі статті 93 Конституції України право законодавчої ініціативи у Верховній Раді України належить Президентові України, народним депутатам України та Кабінету Міністрів України; стабільність кількості видів і розмір податків гарантуються державою **на строк не менш як 5 років**, а Податковим кодексом не передбачено таких гарантій. Крім того, в Законі № 959 містяться посилання на Єдиний митний тариф України (втратив чинність з 01.06.2012 у зв'язку із набранням чинності Митним кодексом), орган виконавчої влади з питань економічної політики, органи державної податкової інспекції та органи доходів і зборів, які припинили свою діяльність після адміністративної реформи. **Отже, у зв'язку із зазначеним Закон № 959 потребує відповідного правового врегулювання.**

Аудитом встановлено, що, незважаючи на те, що Митний кодекс набрав чинності з 01.06.2012, органами державної влади не забезпечено прийняття окремих нормативних актів, передбачених цим Кодексом.

Так, главою 2 Митного кодексу передбачено впровадження нового суб'єкта – ЗЕД **уповноваженого економічного оператора** (далі – УЕО). Статус УЕО надається підприємству, створеному відповідно до законодавства України, яке відповідає умовам, встановленим статтею 14 цього Кодексу, та має право користуватися спеціальними спрощеннями відповідно до статті 15 цього Кодексу.

Однак **Мінфіном не було визначено форми заяви про видачу сертифіката УЕО та анкети з результатами самооцінки, проведеної заявником, як це передбачено частиною четвертою статті 13 Митного кодексу, внаслідок чого норми глави 2 Митного кодексу щодо функціонування інституту УЕО не діяли, що не сприяло спрощенню митних формальностей.**

Довідково. За інформацією ДФС України зазначені нормативно-правові акти не розроблялись у зв'язку з недосконалістю норм Митного кодексу щодо функціонування інституту УЕО. Проте Кабінетом Міністрів України лише у 2016 році подано до Верховної Ради України законопроекти, спрямовані на усунення цих недоліків, зокрема законопроекти "Про внесення змін до Митного кодексу України щодо уповноваженого економічного оператора та спрощень митних формальностей" (від 03.06.2016 реєстр. № 4777) і "Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування операцій із ввезення на митну територію України товарів уповноваженими економічними операторами" (від 03.06.2016 реєстр. № 4776), які на дату закінчення аудиту не виносились на розгляд Верховної Ради України. Пунктом 17 Плану пріоритетних дій Уряду на 2017 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 03.04.2017 № 275-р "Про затвердження середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року та плану пріоритетних дій Уряду на 2017 рік", передбачено підготовку підзаконних актів, необхідних для впровадження в повному обсязі інституту УЕО, протягом трьох місяців з дати набрання чинності вказаними законами.

У дослідженому періоді законодавством не передбачались обмеження стосовно оформлення суб'єктами ЗЕД товарів у митний режим переробки на тимчасово окупованій території України, на якій органи державної влади не здійснюють своїх повноважень. За цих обставин митні органи не мали права відмовити в такому оформленні. При цьому оформлення товарів у режим переробки на тимчасово окупованій території фактично виводить їх з-під митного контролю, оскільки органи ДФС позбавлені можливості контролювати **цільове використання таких товарів і дотримання умов відповідного митного режиму.**

Водночас нормами статей 148 і 305 Митного кодексу, а також постанови Кабінету Міністрів України від 27.03.2013 № 295 "Про деякі питання перебування товарів у митному режимі переробки на митній території України, обмеження і заборони щодо поміщення окремих товарів у зазначений митний режим та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України" не передбачено обов'язкового надання фінансових гарантій при поміщенні у митний режим переробки майже для всіх товарів (крім групи 17 згідно з УКТ ЗЕД – цукру і кондитерських виробів з цукру), що не давало можливості забезпечити вчасне стягнення до державного бюджету належних йому митних платежів. Як наслідок, законодавча неврегульованість цих питань створила ризики ухилення окремими суб'єктами ЗЕД від сплати митних платежів

шляхом оформлення товарів у митний режим переробки на тимчасово окупованій території з умовним звільненням від оподаткування. Так, під час аудиту в Донецькій митниці ДФС контрольною групою Рахункової палати виявлено три суб'єкти ЗЕД (ТОВ "ТПК УКРСПЛАВ", ПРАТ "ЦИНК" і ТОВ "СХІДМОРЕПРОДУКТ"), якими в порушення статті 160 Митного кодексу товари (кремній, нікель та свіжеморожена риба), що оформлювались у митний режим переробки на території, тимчасово не підконтрольній українській владі, в подальшому не були реекспортовані чи поміщені в інший митний режим. Як наслідок, недонадходження митних платежів до державного бюджету становили **понад 2,8 млн гривень**.

Довідково. Постановою Кабінету Міністрів України від 01.03.2017 № 99 "Про затвердження Порядку переміщення товарів до району або з району проведення антитерористичної операції", яка набрала чинності 04.03.2017, зазначені проблеми врегульовані.

Під час аудиту встановлено, що **передбачені Митним кодексом пільги зі сплати митних платежів при ввезенні товарів поштовими відправленнями значно перевищують аналогічні пільги, які діють в інших країнах світу, внаслідок чого державний бюджет недоотримує значних сум митних платежів**. Так, у дослідженому періоді спостерігалось різке збільшення кількості міжнародних поштових відправлень в Україну з товарами вартістю до **150 євро**, які повністю звільняються від обкладення митними платежами. Наприклад, якщо у 2014 році таких поштових відправлень з товарами було близько **3,2 млн** загальною вартістю понад **2,2 млрд грн**, то у 2016 році – **28,8 млн** поштових відправлень загальною вартістю майже **18,4 млрд грн** (детально ці питання розглядаються у розділі 2 цього Звіту).

Довідково. Згідно з положеннями частини першої статті 234 Митного кодексу не є об'єктом оподаткування митними платежами товари (за винятком підакцизних), що переміщуються (пересилаються) на адресу одного одержувача (юридичної або фізичної особи) в одній депеші від одного відправника у міжнародних поштових відправленнях, на адресу одного одержувача (юридичної або фізичної особи) в одному вантажі експрес-перевізника від одного відправника у міжнародних експрес-відправленнях, якщо їх сумарна фактурна вартість не перевищує еквівалент 150 євро. Для порівняння: в статті 114 Регламенту Ради (ЄС) від 16.11.2009 № 1186 про встановлення у Співтоваристві системи звільнень від мита обмежено вартість товарів, відправлених листом або бандероллю, до 10 євро, що в 15 разів менше, ніж в Україні.

Залишається невирішеним питання перегляду ставок ввізного мита, розмір яких менше граничного рівня, встановленого Протоколом про вступ України до Світової організації торгівлі⁴. Так, за інформацією ДФС України, виявлено **1 940 ставок (19,5 відс. загальної їх кількості)**, що були нижчі за рівень, встановлений зобов'язаннями України перед СОТ. Отже, з метою захисту вітчизняних товаровиробників і збільшення надходжень до державного бюджету доцільно продовжувати роботу з перегляду (збільшення) ставок ввізного мита, визначених у Митному тарифі України, розмір яких менше граничного рівня, встановленого Протоколом про вступ України до СОТ, на основі детального економічного обґрунтування.

Аудитом встановлено, що у **перевіреному періоді** діяли Методичні рекомендації щодо роботи посадових осіб митних органів з аналізу, виявлення та оцінки ризиків при здійсненні контролю правильності визначення митної вартості товарів, затверджені наказом Державної митної служби України (далі –

⁴ Ратифікований Законом України від 10.04.2008 № 250 (набрав чинності з 29.04.2008).

ДМСУ) від 13.07.2012 № 362 (втратили чинність з 11.09.2015), Методичні рекомендації щодо роботи посадових осіб органів доходів і зборів з аналізу, виявлення та оцінки ризиків при здійсненні контролю за правильністю визначення митної вартості товарів, які переміщуються через митний кордон України, затверджені наказом ДФС України від 11.09.2015 № 689 (набрали чинності з 11.09.2015), а також наказ ДМСУ від 13.10.2006 № 885 "Про забезпечення контролю за правильністю визначення митної вартості транспортних засобів, вузлів та агрегатів". Однак ці документи мали **рекомендаційний характер, тобто не були обов'язковими для застосування**, а отже, органи ДФС мали право не враховувати їх вимог, здійснюючи контроль за правильністю визначення митної вартості товарів, які переміщуються через митний кордон України.

Таким чином, **нормативно-правове поле у сфері державної митної справи та боротьби з правопорушеннями під час застосування митного законодавства у дослідженому періоді було недосконалим та неузгодженим.**

Мінфіном не забезпечено затвердження низки нормативно-правових актів відповідно до вимог Митного кодексу, зокрема щодо надання документів, необхідних для підтвердження права на звільнення (умовне звільнення) від оподаткування митними платежами; не визначено форми заяви про видачу сертифіката УЕО та анкети з результатами самооцінки, проведеної заявником.

Залишаються неузгодженими норми Податкового і Митного кодексів, зокрема в частині посилання на центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, та органи доходів і зборів, а також визначення порядку та процедур проведення перевірок і звірок органами ДФС.

2. СТАН ОБЛІКУ СУБ'ЄКТІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ МИТНОЇ СТАТИСТИКИ ЩОДО ОБСЯГІВ ІМПОРТУ ТА ЕКСПОРТУ ТОВАРІВ

Облік осіб, які здійснюють операції з товарами, що перебувають під митним контролем, ведеться у вигляді автоматизованого реєстру, який входить до Єдиної автоматизованої інформаційної системи органів ДФС, згідно з вимогами наказу Мінфіну від 15.06.2015 № 552 "Про затвердження Порядку обліку осіб, які здійснюють операції з товарами", зареєстрованого в Мін'юсті 08.07.2015 за № 807/27252⁵ (далі – **Порядок № 552**).

Довідково. Згідно з пунктом 1 розділу II Порядку № 552 взяття на облік осіб, які здійснюють операції з товарами, проводиться одноразово у відповідному підрозділі будь-якої митниці: за зверненням таких осіб, у тому числі засобами електронного зв'язку, до відповідних підрозділів митниць; при першому здійсненні такими особами операцій з товарами, контроль за якими відповідно до Митного кодексу та інших актів законодавства України покладено на митниці ДФС.

У дослідженому періоді спостерігалось збільшення кількості суб'єктів ЗЕД, які обліковувалися в Реєстрі осіб, які здійснюють операції з товарами, що перебувають під митним контролем (далі – **Реєстр суб'єктів ЗЕД**), на

⁵ До набрання чинності наказом Мінфіну № 552 діяв наказ Мінфіну від 30.05.2012 № 634 "Про встановлення порядку обліку осіб, які здійснюють операції з товарами", зареєстрований у Мін'юсті 16.08.2012 за № 1381/21693.

45,6 відс., а тих, які фактично здійснювали зовнішньоекономічні операції (у 2016 році порівняно з 2014 роком), – на 39,3 відс. (таблиця 1).

Таблиця 1

Аналіз кількості осіб, які обліковувались в Реєстрі суб'єктів ЗЕД та здійснювали операції з товарами, що перебували під митним контролем, протягом 2015–2016 років та I кварталу 2017 року

Кількість суб'єктів господарювання, які перебували на обліку в Реєстрі суб'єктів ЗЕД		Кількість суб'єктів ЗЕД, які фактично здійснювали діяльність у звітному періоді		Відс. суб'єктів ЗЕД, які фактично здійснювали діяльність*
станом на	кількість	період	кількість	
31.12.2014	65 956	2014	35 225	53,4
31.12.2015	79 241	2015	36 246	45,7
31.12.2016	93 040	2016	40 478	43,5
01.04.2017	96 021	I кв. 2017	49 068	51,1

* Порівнюється із кількістю суб'єктів господарювання, які перебували на обліку в Реєстрі суб'єктів ЗЕД на кінець звітного періоду.

Аудитом встановлено, що у досліджуваному періоді **близько 52 відс. фактично проведених митних оформлень зовнішньоекономічних операцій здійснювались суб'єктами ЗЕД на 5 митницях, при цьому частка сплачених на цих митницях митних платежів становила близько 44 відс.:** Київська міська митниця ДФС (частка проведених митних оформлень: 2015 рік – 16,6 відс., 2016 рік – 15,2 відс.; частка сплачених митних платежів: 2015 рік – 17,6 відс., 2016 рік – 15,9 відс.); Київська митниця ДФС (частка проведених митних оформлень: 2015 рік – 11,0 відс., 2016 рік – 11,9 відс.; частка сплачених митних платежів: 2015 рік – 15,7 відс., 2016 рік – 16,1 відс.); Львівська митниця ДФС (частка проведених митних оформлень: 2015 рік – 11,7 відс., 2016 рік – 10,4 відс.; частка сплачених митних платежів: 2015 рік – 5,0 відс., 2016 рік – 4,3 відс.); Одеська митниця ДФС (частка проведених митних оформлень: 2015 рік – 8,0 відс., 2016 рік – 9,3 відс.; частка сплачених митних платежів: 2015 рік – 7,4 відс., 2016 рік – 6,1 відс.); Волинська митниця ДФС (частка проведених митних оформлень: 2015 рік – 4,4 відс., 2016 рік – 5,6 відс.; частка сплачених митних платежів: 2015 рік – 2,3 відс., 2016 рік – 2,1 відсотка).

Така ситуація пов'язана з тим, що міжнародна торгівля з європейськими країнами здійснюється переважно через митні органи західного регіону України, а з країнами Азії та Сходу – через Одеську митницю ДФС. Найбільша частка митних оформлень припадає на митні органи м. Києва і Київської області, що обумовлено їх розташуванням у центрі ділової активності країни.

Слід зазначити, що наказами Мінфіну від 30.05.2012 № 634 і № 552 **не передбачено взяття органами ДФС на облік фізичних осіб, які здійснюють операції з ввезення великих партій товарів, але при цьому не є фізичними особами – підприємцями.**

На підставі статті 197 Митного кодексу, статті 16 Закону № 959 постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 № 436 "Про затвердження переліків товарів, на які встановлено обмеження щодо переміщення через митний кордон України" затверджено переліки товарів, зовнішньоекономічні операції з якими підлягають ліцензуванню. За

інформацією ДФС України, затверджені переліки, які щороку уточнюються окремими постановами Уряду, інтегруються в електронну програму, що забезпечує системний контроль при митному оформленні зовнішньоекономічних операцій, а також надсилаються ДФС України митним органам для врахування в роботі.

Статтею 16 Закону № 959 передбачено, що центральний орган виконавчої влади з питань економічної політики **щомісяця інформує** центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи **про видані ліцензії** на експорт (імпорт) товарів, що підлягають ліцензуванню, а центральний орган виконавчої влади в галузі митної справи **щомісяця подає** центральному органу виконавчої влади з питань економічної політики **інформацію про обсяги експорту (імпорту) товарів за виданими ліцензіями**.

При цьому згідно зі статтею 16 Закону № 959 **митне оформлення товарів, експорт (імпорт) яких підлягає ліцензуванню, здійснюється тільки за наявності відповідної ліцензії**.

Аудитом встановлено неналежне виконання вимог статті 16 Закону № 959 **щодо інформаційного обміну між Мінекономрозвитку та ДФС України з питання ліцензування зовнішньоекономічної діяльності**. Так, за інформацією ДФС України, протягом 2015–2016 років та I кварталу 2017 року Мінекономрозвитку надіслано ДФС України **лише 9 листів-повідомлень** щодо суб'єктів ЗЕД, яким було надано відповідні ліцензії, зокрема за 2016 рік таких повідомлень було лише два, у I кварталі 2017 року – одне.

Водночас у ДФС України відсутня інформація про виявлені органами ДФС факти порушень суб'єктами ЗЕД встановленого режиму ліцензування та застосування до порушників передбачених законодавством санкцій.

Згідно із частиною другою статті 449 Митного кодексу митна статистика зовнішньої торгівлі⁶ формується, узагальнюється та аналізується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, **на основі даних, які містяться у митних деклараціях**. (таблиця 2). При виконанні функцій ведення митної статистики органи ДФС керуються наказами ДФС України від 30.11.2015 № 952 "Про затвердження Алгоритму формування даних митної статистики зовнішньої торгівлі України" (далі – **наказ ДФС України № 952**) і від 02.02.2015 № 58 "Про затвердження форм та порядку складання зведеної інформації за напрямками митної статистики".

Довідково. Наказ ДФС України № 952 розроблений відповідно до положень офіційного видання статистичного відділу ООН "Статистика міжнародної торгівлі товарами: концепції та визначення, 2010 рік" (ST/ESA/STAT/SER.M/52/Rev.3), Єдиної методології митної статистики зовнішньої торгівлі держав – учасниць Співдружності Незалежних Держав, затвердженої рішенням Ради голів урядів СНД від 20.10.2013, та офіційного видання статистичного офісу ЄС "Статистика торгівлі товарами – посібник користувача" (№ KS-VM-06-001-EN-N, 2006 рік). До набрання чинності наказом ДФС України № 952 діяв наказ ДМСУ від 07.04.2011 № 286 "Про затвердження алгоритму формування даних митної статистики зовнішньої торгівлі України".

⁶ Відповідно до частини першої статті 449 Митного кодексу митна статистика зовнішньої торгівлі являє собою узагальнену та відповідним чином систематизовану інформацію про переміщення товарів через митний кордон України.

Динаміка обсягів імпорту та експорту товарів протягом 2015–2016 років та I кварталу 2017 року (за даними ДФС України)

млн дол. США

Показник	2015 р.	2016 р.	Відхилення		I кв. 2017р.
			сума	відс.	
Імпорт товарів , у тому числі:	36 541,2	38 868,3	+2 327,1	+6,4	11 138,4
<i>імпорт товарів з нульовою ставкою ввізного мита</i>	22 001,6	22 042,1	+40,5	+0,2	6 809,1
<i>імпорт із застосуванням преференцій та без сплати ввізного мита</i>	5 533,6	1 507,9	-4 025,7	-72,8	1 754,2
<i>імпорт зі сплатою ввізного мита</i>	9 627,9	9 401,9	-226,0	-2,3	2 852,1
Реімпорт	302,5	309,0	+6,5	+2,1	47,6
Експорт товарів , у тому числі:	38 178,4	36 365,1	-1 813,3	-4,7	10 371,2
<i>експорт зі сплатою вивізного мита</i>	337,6	156,3	-181,3	-53,7	32,3

Отже, протягом дослідженого періоду в середньому **близько 25,4 відс.** ввезених в Україну товарів оподатковувались ввізним митом із повними ставками (у 2015 році – 26,3 відс., у 2016 році – 24,2 відс., у I кварталі 2017 року – 25,6 відс.), інша їх частина ввозилася за нульовою ставкою або із застосуванням пільгових режимів. Слід зазначити, що показник імпорту товарів у зв'язку з особливостями обліку зовнішньоекономічних операцій не відповідає загальній сумі показників, сформованих за ознакою режиму оподаткування, що ускладнює аналіз цих показників.

При експорті товарів протягом дослідженого періоду оподатковувались вивізним митом у середньому **лише близько 0,5 відс.** товарів (у 2015 році – 0,9 відс., у 2016 році – 0,4 відс., у I кварталі 2017 року – 0,3 відсотка).

Аналіз даних митної статистики в частині митної вартості (в доларах США) імпортованих та експортованих протягом останніх 5 років товарів (продукції) свідчить про стрімке зменшення обсягів зовнішньоекономічних операцій протягом 2014–2015 років (додаток 1). Загалом задекларована суб'єктами ЗЕД у 2016 році загальна митна вартість імпортованих товарів зменшилась у 2,1 раза порівняно з аналогічним показником 2012 року (з 83 203,3 млн дол. США до 38 868,3 млн дол. США).

Митна вартість експортованої продукції, задекларована суб'єктами ЗЕД у 2016 році, зменшилась порівняно з 2012 роком у 1,9 раза (з 68 724,4 млн дол. США до 36 365,1 млн дол. США).

Під час аналізу даних митної статистики встановлено, що у дослідженому періоді спостерігалось різке збільшення кількості міжнародних поштових відправлень (далі – **МПВ**) товарів вартістю **до 150 євро**, які згідно зі статтею 234 Митного кодексу звільняються від оподаткування митними платежами. Водночас кількість міжнародних експрес-відправлень (далі – **МЕВ**) товарів вартістю **до 150 євро** у 2015 році зменшилась на 32 на відс. порівняно з 2014 роком, проте вже в 2016 році кількість МЕВ також почала стрімко зростати (таблиця 3).

Кількість МПВ і МЕВ вартістю до 150 євро, які пересилались на митну територію України протягом 2014–2016 років та I кварталу 2017 року

Період	МПВ вартістю до 150 євро		МЕВ вартістю до 150 євро	
	кількість відправлень	вартість (млн грн)	кількість відправлень	вартість (млн грн)
2014 р.	3 196 049	2 226,7	1 045 933	147,3
2015 р.	17 488 523	11 161,5	711 509	275,9
2016 р.	28 762 231	18 382,0	1 262 574	456,3
I кв. 2017 р.	7 503 597	4 827,4	451 391	129,2

Отже протягом 2015–2016 років та I кварталу 2017 року в Україну було ввезено товарів⁷ на загальну суму понад 35,2 млрд грн без сплати до державного бюджету митних платежів.

Як вже зазначалось, норми статті 234 Митного кодексу щодо звільнення від сплати митних платежів, яке передбачається для партій товарів незначної вартості, що переміщуються (пересилаються) у міжнародних поштових та експрес-відправленнях, не відповідають аналогічним положенням законодавства ЄС.

У разі якщо б звільнення від оподаткування митними платежами передбачалось для МВП і МЕВ вартістю до 10 євро, як це визначено статтею 114 Регламенту Ради ЄС від 16.11.2009 № 1186 про встановлення у Співтоваристві системи звільнень від мита, то, виходячи із зазначених обсягів ввезених товарів, їх отримувачі сплатили б, за розрахунками, до державного бюджету близько 0,6 млрд грн ввізного мита та 4,0 млрд грн ПДВ (розрахунок наведено в додатку 2).

Проблема невідповідності норм Митного кодексу нормам Регламенту Ради ЄС від 16.11.2009 № 1186 вже розглядалась Рахунковою палатою (звіт затверджено постановою Колегії Рахункової палати від 11.06.2014 № 12-4) і відповідні пропозиції надавались Кабінету Міністрів України, але вони не були враховані в його нормотворчій діяльності.

Аналіз даних митної статистики засвідчив стрімке зростання кількості тимчасово ввезених на територію України транспортних засобів (додаток 3).

Найбільш ризикованими з точки зору ухиленнями від оподаткування є операції з тимчасового ввезення на митну територію автомобілів, які належать до товарної групи за кодом УКТ ЗЕД 8703⁸ (таблиця 4).

Довідково. Тимчасове ввезення транспортних засобів особистого користування громадянами-нерезидентами зі звільненням від оподаткування передбачено положеннями додатка D до Конвенції про тимчасове ввезення (Стамбул, 1990 рік, приєднання України – з 24.03.2004) та частинами першою, другою статті 380 Митного кодексу.

⁷ Протягом останніх років швидкими темпами розвивається торгівля через інтернет-магазини, в яких можна придбати товари за кордоном і отримати їх поштою.

⁸ Код УКТ ЗЕД 8703 – автомобілі легкові та інші моторні транспортні засоби, призначені головним чином для перевезення людей (крім моторних транспортних засобів товарної позиції 8702), включаючи вантажопасажирські автомобілі-фургони та гоночні автомобілі: автомобілі легкові.

Аналіз кількості транспортних засобів, тимчасово ввезених на митну територію України протягом 2015–2016 років та I кварталу 2017 року

одиниць

Показник	2015 р	2016 р	Відхилення		I кв. 2017 р.
			кількість	відс.	
Тимчасово ввезено автомобілів особистого користування	2 977 881	3 256 529	278 648	109,4	521 503
у тому числі нерезидентами	2 602 610	2 832 601	229 991	108,8	439 971
Ввезено автомобілів особистого користування з метою транзиту через митну територію України	1 932 234	2 307 323	375 089	119,4	457 469
у тому числі нерезидентами	440 216	548 535	108 319	124,6	107 129
Ввезено автомобілів комерційного призначення в режимі транзиту	159 806	427 021	267 215	267,2	105 591
у тому числі внутрішній транзит (від пункту пропуску до пункту розмитнення)	73 265	79 382	6 117	108,3	19 050

Таким чином, майже **87 відс. усіх тимчасово ввезених автомобілів особистого користування ввозились нерезидентами, при цьому митні платежі не сплачувались.**

Аудитом встановлено, що в органах ДФС відсутня дієва система контролю за дотриманням власниками (користувачами) тимчасово ввезених на територію України транспортних засобів вимог митного законодавства, зокрема:

- інформаційна система обліку (АСМО "Інспектор") не дає можливості провести моніторинг дотримання термінів перебування автомобілів на території України, власники яких скористалися для в'їзду і виїзду пунктами пропуску, підпорядкованими різним митницям;

- нормативно-правовими актами не врегульовано ситуації щодо тимчасового ввезення автомобілів громадянами, які вже попередньо ввезли транспортний засіб, а також особами з подвійним громадянством;

- складно довести умисність дій власника (користувача) автотранспорту, що призвели до порушення митного законодавства, та притягнути його до відповідальності;

- відсутній механізм взаємодії ДФС із Державною міграційною службою з питань перевірки наявності у нерезидентів права на тимчасове перебування в Україні, а також з Національною поліцією для перевірки власників (користувачів) автомобілів з іноземною реєстрацією щодо дотримання вимог чинного законодавства, у тому числі з питань реєстрації тимчасово ввезених транспортних засобів.

Заходи, що здійснювались органами ДФС з метою розв'язання вказаних проблем, були несистемними, малоефективними та не сприяли зменшенню кількості порушень митного законодавства (таблиця 5).

Детальна інформація щодо стану застосування штрафів за порушення вимог митного законодавства при тимчасовому ввезенні (ввезенні з метою транзиту) автомобілів наведена в додатку 4.

Аналіз даних про виявлені порушення вимог митного законодавства при тимчасовому ввезенні автомобілів (ввезенні з метою транзиту) протягом 2015–2016 років та I кварталу 2017 року

Показник	2015 р.	2016 р.	I кв. 2017 р.
Кількість випадків порушень вимог митного законодавства при тимчасовому ввезенні автомобілів особистого користування*	7 806	10 551	3 369
Кількість складених протоколів	1 154	1 189	295
сума нарахованих штрафів, млн грн	25,3	16,6	3,1
сплачено до державного бюджету, млн грн	8,2	9,3	2,1
Кількість випадків порушень вимог митного законодавства при ввезенні автомобілів особистого користування і комерційного призначення з метою транзиту через митну територію України*	4 565	12 111	3 708
Кількість складених протоколів	4 385	10 441	2 749
сума нарахованих штрафів, млн грн	20,9	59,9	11,4
сплачено до державного бюджету, млн грн	8,0	17,7	2,9

* За даними інформаційної системи обліку ДФС України.

Відсоток притягнення порушників митних правил до відповідальності суттєво відрізняється залежно від режиму ввезення. Так, у 2015 році протоколи складались у 96,1 відс. виявлених органами ДФС випадків порушення термінів транзитних перевезень автомобілів та у 86,2 відс. у 2016 році. Водночас за виявленими випадками перевищення термінів тимчасового ввезення автомобілів особистого користування протоколи складались у 2015 році - у 14,8 відс. випадків, у 2016 році – 11,3 відсотка. Показник стягнення застосованих штрафів не перевищував 31 відс. (порушники термінів транзиту) і 43,6 відс. (порушники термінів тимчасового ввезення).

***Довідково.** Незначний відсоток притягнення до відповідальності власників (користувачів) тимчасово ввезених автомобілів обумовлено особливостями та недоліками законодавства. Зокрема, протокол митними органами може бути складений лише у разі перетину порушником кордону, а за наявності подвійного громадянства особи отримують широкі можливості для маніпулювання законодавством. Наприклад, 31.12.2015 на митну територію України через пункт пропуску "Порубне-Сірет" митного поста "Вадул-Сірет" (Чернівецька митниця ДФС) в'їхав автомобіль марки "Мерседес-Бенц" під керуванням громадянина Румунії Л. Г. В. Надалі на підставі даних Управління Служби безпеки України в Чернівецькій області було встановлено, що цей громадянин має також і громадянство України. Постановою Чернівецької митниці від 22.01.2016 громадянина Л. Г. В. визнано винним у вчиненні порушення митних правил, передбаченого статтею 485 Митного кодексу, та накладено адміністративне стягнення у вигляді 300 відс. несплаченої суми митних платежів (1,6 млн гривень). Інформація про стан стягнення цієї суми виконавчою службою в Чернівецькій митниці ДФС відсутня.*

За оцінками контрольної групи Рахункової палати, які ґрунтуються на даних про середню суму фактично накладених штрафів та кількості встановлених фактів порушень законодавства при тимчасовому ввезенні і транзиті автомобілів, додаткові надходження до державного бюджету в разі

притягнення до відповідальності таких порушників становили б, за розрахунками, **323,3** млн грн⁹ (розрахунок наведено в додатку 5).

Слід зазначити, що протягом дослідженого періоду в Україну було **імпортовано 179 045 автомобілів** товарної групи УКТ ЗЕД 8703 (2015 рік – 62 323 од., 2016 рік – 87 775 од., I квартал 2017 року – 28 947 од.), а сума сплачених митних платежів становила **29,4 млрд грн** (2015 рік – 9 259,5 млн грн, 2016 рік – 15 907,9 млн грн, I квартал 2017 року – 4 272,1 млн гривень).

Отже, протягом дослідженого періоду спостерігалось збільшення кількості суб'єктів ЗЕД, які фактично здійснювали діяльність, майже на третину. Водночас Мінекономрозвитку та ДФС України не забезпечено виконання на належному рівні вимог статті 16 Закону № 959 щодо щомісячного обміну інформацією з питання ліцензування зовнішньоекономічної діяльності.

Разом з тим відбулося суттєве зменшення обсягів зовнішньоекономічних операцій, а отже – бази оподаткування митними платежами. Аналіз даних митної статистики свідчить про наявні недоліки та прогалини в законодавстві України, які ускладнювали адміністрування митних платежів, а також призводили до зменшення надходжень до державного бюджету. Зокрема, через неналежний контроль за дотриманням законодавства щодо перебування на території України автомобілів, що тимчасово ввозяться нерезидентами, недонадходження до державного бюджету штрафів за такі порушення протягом дослідженого періоду могли становити, за розрахунками, понад 0,3 млрд гривень.

3. ОБҐРУНТОВАНІСТЬ ПЛАНУВАННЯ (ПРОГНОЗУВАННЯ) ТА ОБСЯГИ НАДХОДЖЕНЬ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ ДО ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Відповідно до частини другої статті 32 Бюджетного кодексу України від 08.07.2010 № 2456 Мінфін відповідає за складання проекту закону про Державний бюджет України, визначає основні організаційно-методичні засади бюджетного планування, які використовуються для підготовки бюджетних запитів і розроблення проекту Державного бюджету України та прогнозу Державного бюджету України на наступні за плановим два бюджетні періоди.

Планування та прогнозування надходжень митних платежів здійснювалося Мінфіном відповідно до Методики прогнозування надходжень податку на додану вартість¹⁰, Методики прогнозування надходжень акцизного податку із ввезених на митну територію України підакцизних товарів

⁹ Згідно зі статтями 470, 481 і 485 Митного кодексу передбачено застосування штрафів за вказані порушення в широкому діапазоні – від 10 до 500 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян за вчинення правопорушення, передбаченого статтею 470 Митного кодексу, від 50 до 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян за вчинення правопорушення, передбаченого статтею 481 Митного кодексу, 300 відсотків несплаченої суми митних платежів за вчинення правопорушення, передбаченого статтею 485 Митного кодексу.

¹⁰ Затверджена наказом Міністерства фінансів України, Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України, Державної податкової адміністрації України, Державної митної служби України від 31.09.2004 № 545/315/502/637, зареєстрованим у Мін'юсті 23.09.2004 за № 1202/9801.

(продукції)¹¹ та методик прогнозування надходжень ввізного і вивізного мита¹².

Встановлено, що на етапі підготовки проектів Державного бюджету України на 2015–2017 роки ДФС України надсилала Мінфіну пакети документів з пропозиціями щодо формування дохідної частини Державного бюджету України на відповідний рік, зокрема щодо митних платежів (таблиця 6).

Довідково. Прогнозування надходжень до державного бюджету здійснювалось органами ДФС відповідно до наказу ДФС України від 11.11.2014 № 262 "Про організацію діяльності Державної фіскальної служби України із прогнозування та забезпечення надходження платежів". Під час проведення аудиту в митницях ДФС встановлено, що діюча практика прогнозування та контролю за повнотою надходження митних платежів включає обов'язкову щомісячну (щодо прогнозування) та щоденну (щодо надходження) звітність керівників митних постів із цього питання.

Таблиця 6

Аналіз загальних сум прогнозних та індикативних показників надходжень митних платежів (з урахуванням змін) на 2015–2017 роки

млн грн

Період, роки	Прогнозні показники, надіслані ДФС України Мінфіну	Індикативні показники, доведені Мінфіном до ДФС України	Індикативні показники, доведені ДФС України митницям ДФС	Відхилення прогнозних показників ДФС України і індикативних показників Мінфіну		Відхилення індикативних показників Мінфіну і ДФС України	
				сума	відс.	сума	відс.
2015	157 661,0	178 346,7*	-	-20 685,7	-11,6	-	-
2015	-	196 892,7**	200 374,1	-	-	-3 481,4	-1,7
2016	206 894,0	216 732,0	247 128,7	-9 838,0	-4,5	-30 396,7	-12,3
2017	242 201,1	262 500,6	-	-	-	-	-
		11 353,4***	-	-	-	-	-

* Відповідно до Закону України від 28.12.2014 № 80 "Про Державний бюджет України на 2015 рік".

** Річний показник з урахуванням усіх змін.

*** Індикативні показники в частині надходження митних платежів до спеціального фонду Державного бюджету України.

Отже, при підготовці прогнозних показників надходжень митних платежів до державного бюджету ДФС України ці показники занижувались, зокрема у 2015 році – **на 11,6 відс.**, у 2016 році – **на 4,5 відсотка**.

Водночас доведені Мінфіном на 2015 і 2016 роки індикативні показники надходжень митних платежів були збільшені ДФС України згідно з дорученнями Кабінету Міністрів України¹³.

Встановлено, що на час завершення аудиту ДФС України не затверджено та не доведено до митниць ДФС індикативних показників надходжень митних платежів на 2017 рік, оскільки їх необхідно було узгодити (в частині митних платежів)¹⁴ з Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету відповідно

¹¹ Затверджена наказом Мінфіну від 24.12.2010 № 1646 "Про методики прогнозування показників надходжень до бюджету".

¹² Обидві методики затверджені наказом Мінфіну від 22.12.2012 № 1480 "Про внесення змін до наказу Міністерства фінансів України від 24.12.2010 № 1646".

¹³ Доручення Прем'єр-міністра України А.П. Яценюка від 25.06.2015 № 26739/0/1-15, Прем'єр-міністра України В.Б. Гройсмана від 25.04.2016 14802/0/1-16.

¹⁴ Індикативні показники надані ДФС України Мінфіну листом від 09.03.2017 № 750/4/99-99-19-01-03-13.

до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 16.09.2015 № 726 "Про проведення експерименту з фінансового забезпечення здійснення заходів з розвитку автомобільних доріг загального користування в усіх областях та м. Києві, а також дорожньої інфраструктури у м. Києві". За інформацією ДФС України, щомісячні індикативні показники надходжень митних платежів на 2017 рік були надіслані цьому Комітетові, але на час завершення аудиту інформація про стан їх розгляду та погодження в ДФС України відсутня.

Протягом періоду, що підлягав аудиту, органами ДФС забезпечено перевиконання індикативних показників надходження митних платежів. Водночас мало місце невиконання індикативних показників у 2015 році за ПДВ та у I кварталі 2017 року за акцизним податком (загальний і спеціальний фонди), внаслідок чого недонадходження до державного бюджету становили **301,6 млн грн** (таблиця 7).

Таблиця 7

Стан виконання індикативних показників надходжень митних платежів до державного бюджету у 2015–2016 роках та I квартал 2017 року

млн грн

Період, роки	Назва податку (платежу)	Індикативний показник ¹	Фактичні надходження	Відхилення	Відсоток виконання
2015	ПДВ (ККДБ 14010300)	138 996,1 ²	138 764,3	-231,8	99,8
	Акцизний податок (ККДБ 14030000)	20 229,7	22 756,2	2 526,6	112,5
	Ввізне мито (ККДБ 15010000)	37 422,0	39 881,0	2 458,9	106,6
	Вивізне мито (ККДБ 15020000)	245,0	419,8	174,8	171,3
	Всього	196 892,8	201 821,3	4 928,5	102,5
2016	ПДВ (ККДБ 14070000)	171 200,0	181 453,3	10 253,3	106,0
	Акцизний податок (ККДБ 14030000)	25 890,0	32 938,9	7 048,9	127,2
	Ввізне мито (ККДБ 15010000)	19 276,0	20 001,3	725,3	103,8
	Вивізне мито (ККДБ 15020000)	366,0	369,7	3,7	101,0
	Всього	216 732,0	234 763,2	18 031,2	108,3
I кв. 2017 ³	ПДВ (ККДБ 14070000)	48 425,5	56 246,1	7 820,6	116,1
	Акцизний податок (загальний і спеціальний фонд) (ККДБ 14030000)	7 467,3	7 397,5	-69,8	99,1
	Ввізне мито (загальний і спеціальний фонд) (ККДБ 15010000)	4 997,0	5 255,3	258,3	105,2
	Вивізне мито (ККДБ 15020000)	54,2	97,8	43,6	180,4
	Всього	60 944,0	68 996,7	8 052,7	113,2

¹ Мінфін доводив до ДФС України індикативні показники за кодом ККДБ 14030000 "Акцизний податок з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції)" окремо для митних та податкових органів (з реалізації марок акцизного податку).

² Наводяться індикативні показники із змінами.

³ За даними Мінфіну.

Незважаючи на значне **падіння обсягу імпорту** товарів у **2015 році** (за даними платіжного балансу Національного банку України (далі – **НБУ**), імпорт товарів за 2015 рік до попереднього року зменшився на **32,6 відс.**), надходження до державного бюджету митних платежів були **компенсовані** істотним **зростанням курсу гривні до долара США** (за даними НБУ, середньорічний курс гривні до долара США за 2015 рік збільшився на **83,8 відсотка**). Крім того, на збільшення надходжень **акцизного податку** до державного бюджету вплинуло **підвищення ставок податку** (на бензин та

дизпаливо – **2 відс.**; на транспортні засоби – від **0,4 відс.** до **33 відс.**), **запровадження акцизного податку на вантажні автомобілі та автобуси**, зростання на **54,2 відс.** середньорічного курсу гривні до євро (ставки акцизного податку на окремі види підакцизної продукції визначені в євро), а також **збільшення обсягів імпорту** деяких підакцизних товарів (за даними Держстату, у 2015 році порівняно з 2014 роком обсяги імпорту скрапленого газу збільшилися на **34 відс.**, легкових автомобілів, що були у використанні (на які ставка акцизу в 3 рази більша, ніж на нові), – **у 5 разів**). На надходження вивізного мита вплинуло **збільшення у 2015 році експорту відходів і брухту чорних металів у 1,9 рази** порівняно з попереднім роком.

У 2016 році на надходження митних платежів **вплинуло як зростання обсягу імпорту товарів** (за даними платіжного балансу НБУ, імпорт товарів за 2016 рік до попереднього року збільшився на **4,4 відс.**), так і **зростання курсу гривні до долара США** (за даними НБУ, середньорічний курс гривні до долара США за 2016 рік збільшився на **17 відсотків**). Водночас зменшення надходжень ввізного мита у 2016 році проти 2015 року **обумовлено відміною з 01.01.2016¹⁵ додаткового імпортного збору** (у 2015 році за рахунок додаткового імпортного збору до державного бюджету надійшло 25 198,3 млн гривень). На збільшення надходжень акцизного податку вплинуло **підвищення ставок цього податку на пальне на 13 відс.**, запровадження у 2016 році **системи електронного адміністрування реалізації пального**, зростання на **16,8 відс.** середньорічного курсу гривні до євро, який був вищим порівняно із врахованим при складанні державного бюджету (факт – **28,29 грн/євро**; у бюджеті – **26,51 грн/євро**). У зв'язку із **збільшенням з 15.09.2016 розміру вивізного мита на металобрухт у 3 рази** (з 10 євро за 1 тону до 30 євро) мало місце зменшення експорту цієї продукції, що негативно вплинуло на надходження вивізного мита.

На зростання надходжень митних платежів до державного бюджету у **I кварталі 2017 року** вплинуло більш швидке фактичне зростання імпорту товарів (за даними платіжного балансу НБУ, у січні-лютому 2017 року порівняно з відповідним періодом 2016 року імпорт товарів зріс на **23,5 відс.**) порівняно із зростанням імпорту товарів, врахованим у державному бюджеті на 2017 рік на рівні **10,1 відс.** (прогноз Мінекономрозвитку), зростання середнього курсу гривні до долара США на **5,4 відс.** у I кварталі 2017 року до відповідного періоду 2016 року. На надходження акцизного податку вплинуло збільшення ставок цього податку на пальне (на бензин – на **24,5 відс.**, на дизпаливо – на **26,5 відс.**, на скраплений газ – на **67,7 відс.**), зростання на **1,8 відс.** середньорічного курсу гривні до євро, збільшення за січень-лютий 2017 року порівняно з відповідним періодом 2016 року обсягів імпорту основних нафтопродуктів (бензину та дизпалива) на **19,8 відсотка**. При цьому слід зазначити, що Законом України від 20.12.2016 № 1789 "Про внесення змін до Бюджетного кодексу України" з метою компенсації втрат місцевих бюджетів у 2017 році від скасування акцизного податку з роздрібного продажу пального

¹⁵ Закон України від 28.12.2014 № 73 "Про заходи щодо стабілізації платіжного балансу України відповідно до статті XII Генеральної угоди з тарифів і торгівлі 1994 року" (набрав чинності з 25.02.2015), яким тимчасово, строком на 12 місяців, запроваджено додатковий імпортний збір, втратив чинність з 01.01.2016 згідно із Законом України від 24.12.2015 № 912 "Про заходи щодо стимулювання зовнішньоекономічної діяльності".

передбачено спрямування **13,44 відс.** акцизного податку з виробленого та ввезеного пального до місцевих бюджетів. На збільшення надходжень ПДВ у I кварталі 2017 року порівняно з відповідним періодом попереднього року мало вплив виключення норми щодо звільнення від оподаткування ПДВ операцій з імпорту природного газу НАК "Нафтогаз України"¹⁶.

Слід зазначити, що протягом періоду, який підлягав аудиту, платникам податків повернено з державного бюджету **1 650,5 млн грн** (2015 рік – 1 111,9 млн грн, 2016 рік – 474,1 млн грн, січень-лютий 2017 року – 64,5 млн гривень) митних платежів.

Водночас спостерігалось різке збільшення податкового боргу з митних платежів. Так, на кінець 2015 року податковий борг з митних платежів становив 43,1 млн грн, 2016 року – 139,1 млн грн, або **в 3,2 раза більше**. Станом на 01.04.2017 податковий борг з митних платежів досяг 144,8 млн гривень.

Отже, при підготовці прогнозних показників у частині митних платежів ДФС України, а також при підготовці планових показників Мінфіном не забезпечено об'єктивного аналізу бази оподаткування митними платежами та чинників, які впливають на неї, оскільки навіть при збільшенні показників за дорученнями Кабінету Міністрів України у 2015 і 2016 роках на 1,7 і 12,3 відс. відповідно, скориговані планові показники були перевиконані органами ДФС на 2,5 і 8,3 відсотка.

При цьому додаткові надходження митних платежів забезпечено за рахунок підвищення ставок податків за окремими групами товарів, знецінення національної валюти, збільшення обсягів зовнішньої торгівлі у 2016 році.

4. ЕФЕКТИВНІСТЬ І РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ

4.1. Аналіз структури органів державної фіскальної служби, на які покладено здійснення митного контролю, та їх технічне забезпечення

Підґрунтям структури органів ДФС, які безпосередньо забезпечують здійснення державної митної справи, є митниці, митні пости і структурні підрозділи митниць у пунктах пропуску¹⁷ (далі – **митні органи**). Крім того, частину функцій, пов'язаних з проведенням митних формальностей, виконують спеціальні інфраструктурні об'єкти (далі – **об'єкти митної інфраструктури**) (таблиця 8).

¹⁶ Законом № 1797 пункт 197.22 статті 197 Податкового кодексу, яким передбачалось звільнення від оподаткування операцій із ввезення на митну територію України ПАТ "НАК "Нафтогаз України" природного газу за кодом згідно з УКТ ЗЕД 2711 21 00 00, виключено.

¹⁷ Митниці ДФС утворені відповідно до постанов Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 № 311 "Про утворення територіальних органів Державної фіскальної служби та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України" і від 08.08.2016 № 495 "Про утворення Міжрегіональної митниці Державної фіскальної служби". Митні пости утворювались на підставі наказу ДФС України від 09.09.2014 № 116 "Про створення митних постів митниць ДФС" (із змінами). Перелік пунктів пропуску затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2012 № 435 "Про затвердження переліку пунктів пропуску через митний кордон, яких здійснюється переміщення товарів через митний кордон України".

Структура митних органів та об'єктів митної інфраструктури протягом 2015–2016 років та I кварталу 2017 року

Показник	Значення показника станом на			
	01.01.2015	01.01.2016	01.01.2017	01.04.2017
Кількість митниць ДФС	26	26	27	27
Чисельність працівників митниць ДФС	11 029	10 301	9 959	9 959
Кількість митних постів	189	191	161	160
Кількість пунктів пропуску	164	160	161	161
Кількість постійних зон митного контролю	1 028	1 084	1 101	1 066
Кількість тимчасових зон митного контролю	2 058	2 341	2 354	2 314
Кількість митних складів*	296	310	302	301
Кількість складів тимчасового зберігання*	405	388	357	346
Кількість магазинів безмитної торгівлі	45	44	45	48
Кількість підприємств сфери обслуговування	91	91	99	132
Кількість центральних сортувальних станцій	16	18	22	22
Кількість місць міжнародного поштового обміну	11	11	11	11
Кількість місць доставки	251	246	231	237

* Закритого і відкритого типу.

Отже, протягом 2015–2016 років відбувалося скорочення як чисельності працівників митниць ДФС, так і кількості їх підрозділів, які безпосередньо реалізують митну політику. Так, чисельність працівників за два роки скоротилась на **10 відс.**, кількість митних постів – на **15 відс.**, пунктів пропуску – на **2 відсотки**. Такі структурні зміни передусім пов'язані з втратою контролю над частиною державного кордону України в районі проведення антитерористичної операції, а також суттєвим скороченням обсягів торгівлі (пасажиропотоку) з Російською Федерацією.

Водночас розвиток і збільшення кількості об'єктів інфраструктури зумовлені переорієнтацією вітчизняної зовнішньої торгівлі на ринки Європи та Азії і формуванням нових логістичних схем доставки товарів.

Норми оснащення підрозділів митних органів технічними засобами митного контролю встановлені наказом ДМСУ від 26.01.2005 № 45 "Про затвердження Типових норм оснащення підрозділів митних органів технічними засобами митного контролю" (з подальшими змінами та доповненнями) (далі – **Типові норми № 45**).

Встановлено, що ДФС України не володіє повною і достовірною інформацією щодо стану технічного забезпечення підпорядкованих їй митних органів. Так, у ДФС України наявні дані тільки щодо **47 митних постів** з їх комплектації скануючими системами та габаритно-ваговими комплексами за період, починаючи з 01.03.2016. Зокрема, за даними ДФС України, у 2016 році на цих митних постах експлуатувалися **152 скануючі системи** і **21 габаритно-ваговий комплекс**, у 2017 році – **148 і 21 відповідно**. Тобто протягом останнього року стан забезпеченості технічними засобами митного контролю цих митних постів не покращився, а щодо забезпеченості скануючими системами – навпаки, погіршився. При цьому 23 митні пости, або **50 відс.** (із 47 митних постів), мали у своєму розпорядженні 1-2 сканери, а **2 митні пости** (Сумська митниця ДФС, митний пост "Бачівськ", Луганська митниця ДФС, митний пост "Просяне") **не мали жодного**. Габаритно-ваговими комплексами забезпечено 11 митних постів, що становить

23 відс. загальної кількості митних постів, щодо яких у ДФС України наявна інформація.

Аудитом встановлено, що **митні пости і пункти пропуску жодної із перевірених митниць ДФС не забезпечені в повному обсязі технічними засобами, передбаченими Типовими нормами № 45.** При цьому митні органи не укомплектовані як високотехнологічним обладнанням (сканери, детектори різних типів (наркотичних та вибухових речовин, дорогоцінних каменів, дорогоцінних металів), цифрові фотоапарати тощо), так і більш простим обладнанням (автомобільні ваги, набори дзеркал, щупів тощо).

Довідково. Наприклад, митні пости і пункти пропуску, підпорядковані Харківській митниці ДФС¹⁸, мали потребу в такому обладнанні: рентгенотелевізійні апарати (різних типів) – 15 од., експрес - аналізатор наркотичних речовин – 1 од., цифрові фотоапарати і відеокамери – 3 од., детектор дорогоцінного каміння – 10 од., детектор дорогоцінних металів – 10 од., детектор вибухових речовин – 5 од., ваги автомобільні – 5 од., інспекційно-оглядові комплекси для контролю вантажних автомобілів та контейнерів – 3 од., інспекційно-оглядовий комплекс для контролю залізничних вагонів – 5 од., телевізійна система оперативного спостереження у важкодоступних місцях – 9 од., ручний сканер прихованих порожнеч – 5 од., комплект оглядових дзеркал – 24 од., комплект щупів – 11 одиниць.

Неналежне забезпечення митних органів технічними засобами контролю негативно впливало не лише на якість і своєчасність надання митних послуг, а й створювало корупційні ризики та небезпеку ввезення на територію України або вивезення з України заборонених (наркотичні речовини, зброя), а також контрабандних товарів.

Водночас протягом дослідженого періоду збільшувалась кількість митних декларацій, оформлених в електронному вигляді. Так, у 2015 році в електронному вигляді було оформлено **90,7 відс.** митних декларацій, у 2016 році – **92,3 відс.**, у I кварталі 2017 року – **93,5 відсотка.** При цьому у дослідженому періоді **час, необхідний для здійснення митного оформлення товарів із застосуванням митної декларації, не тільки не зменшився, а навпаки, збільшився.** Так, якщо у 2015 році час оформлення митних декларацій при експорті товарів становив **61 хвилину**, а при імпорті – **145 хвилин**, то за підсумками I кварталу 2017 року ці показники становили **65 і 153 хвилини** відповідно.

Разом з тим аудитом встановлено факт, коли, незважаючи на недостатнє фінансування діючих митних органів, бюджетні кошти витрачено на створення підрозділу, який, так і не приступивши до роботи, надалі був ліквідований. Так, на підставі наказу Одеської митниці ДФС від 15.01.2016 № 15¹⁹ до її структури внесені зміни щодо утворення нового митного поста "Відкритий митний простір" з кількістю штатних посад **130 одиниць.** Фактично за результатами конкурсу на посади митного поста "Відкритий митний простір" було зараховано у 2016 році 115 осіб, яким протягом 2016 року та I кварталу 2017 року виплачено заробітну плату в сумі **понад 5,1 млн гривень.** Наказом ДФС України від 30.12.2016 № 1049 митний пост "Відкритий митний простір" Одеської митниці ДФС ліквідовано.

¹⁸ Для прикладу наведено забезпеченість технічними засобами Харківської митниці ДФС, оскільки Харківська область межує з Російською Федерацією, а отже, є потреба у посиленому митному контролі.

¹⁹ Організаційна структура та штатний розпис Одеської митниці ДФС на 2016 рік затверджені 14.01.2016 Головою ДФС України Насіровим Р.М.

При цьому з моменту створення до моменту ліквідації цей митний пост не здійснював операцій митного оформлення.

Таким чином, ДФС України не здійснювався в повному обсязі збір інформації та аналіз ситуації щодо технічного забезпечення підпорядкованих митних органів. Відсутня позитивна динаміка в автоматизації та інформатизації процесів митного контролю та митного оформлення. Як наслідок, усі перевірені митні органи не оснащені технічними засобами митного контролю в обсягах, передбачених внутрішніми розпорядчими документами. Одночасно виявлено факт неефективного використання 5,1 млн грн бюджетних коштів на створення підрозділу, який так і не розпочавши роботи, в подальшому був ліквідований.

4.2. Аналіз ефективності та результативності митного контролю щодо правильності визначення митної вартості, класифікації товарів і сертифікатів їх походження

Визначення митної вартості товарів, що ввозяться в Україну, має суттєве значення для цілей оподаткування митними платежами, оскільки мито і акцизний податок за адвалорними ставками, а також ПДВ нараховуються у відсотках до митної вартості товарів, що переміщуються через митний кордон України (стаття 279 Митного кодексу, статті 190 і 214 Податкового кодексу). Тому контроль за правильністю визначення митної вартості товарів є суттєвим джерелом збільшення надходжень митних платежів до державного бюджету.

Аудитом встановлено, що майже у 90 відс. випадків (2015 рік – 85,3 відс., 2016 рік – 89,6 відс., I квартал 2017 року – 89,9 відс.) при оформленні суб'єктами ЗЕД товарів, які ввозилися відповідно до митного режиму імпорту, визначення митної вартості здійснювалося із застосуванням основного методу – **за ціною договору (контракту).**

Довідково. Згідно зі статтею 57 Митного кодексу визначення митної вартості товарів, які ввозяться відповідно до митного режиму імпорту, здійснюється за такими методами: основний — за ціною договору (контракту) щодо товарів, які імпортуються (вартість операції); другорядні: за ціною договору щодо ідентичних товарів; за ціною договору щодо подібних (аналогічних) товарів; на основі віднімання вартості; на основі додавання вартості (обчислена вартість); резервний.

Рішення про коригування заявленої митної вартості товарів, які ввозяться на митну територію України з помещенням у митний режим імпорту, приймається органом доходів і зборів у письмовій формі під час здійснення контролю за правильністю визначення митної вартості цих товарів як до, так і після їх випуску, якщо органом доходів і зборів у випадках, передбачених частиною шостою статті 54 Митного кодексу, виявлено, що заявлено неповні та/або недостовірні відомості про митну вартість товарів, у тому числі неправильно визначено митну вартість товарів (частина перша статті 55 Митного кодексу).

Контроль за правильністю визначення митної вартості товарів здійснювався митницями з урахуванням форм контролю, рекомендованих автоматизованою системою аналізу ризиків (АСАУР АСМО "Інспектор"), зокрема, за такими профілями ризику, як 105-2 "Контроль правильності визначення митної

вартості товарів" і 106-2 "Витребування документів, які підтверджують митну вартість товарів".

Протягом дослідженого періоду митниці ДФС було прийнято **33 301 рішень** про коригування заявленої митної вартості товарів, які ввозилися на митну територію України з поміщенням у митний режим імпорту (2015 рік – **17 406 рішень**, 2016 рік – **13 765** (на **20,9 відс. менше**, ніж у 2015 році), I квартал 2017 року – **2 130 рішень** (**15,5 відс.** від кількості рішень, прийнятих у 2016 році). Отже, протягом дослідженого періоду спостерігалась тенденція до зменшення кількості рішень про коригування заявленої митної вартості товарів, прийнятих митниці ДФС. Як наслідок, щороку зменшувалась і питома вага митної вартості, що підлягала коригуванню, а також сум збільшення митної вартості у результаті коригування (таблиця 9).

Таблиця 9

Аналіз результатів контролю за правильністю визначення митної вартості імпортованих товарів суб'єктами ЗЕД протягом 2015–2016 років та I кварталу 2017 року

млн грн

Період, роки	Митна вартість, заявлена суб'єктами ЗЕД (МВЗ)	у т. ч. митна вартість, що підлягає коригуванню		Сума збільшення митної вартості внаслідок коригування (МВК)		у т. ч. оскаржена суб'єктами ЗЕД митна вартість		Скоригована митна вартість		Сума, на яку було збільшено митні платежі внаслідок коригування	Повернено з бюджету митних платежів у результаті оскарження	
		сума	відс. до МВЗ	сума	відс. до МВЗ	сума	відс. до МВК	сума	відс. до МВЗ		сума	відс.
2014	558 815,8	94 191,2	16,9	16 031,7	2,9	608,9	3,8	574 238,6	102,8	4 074,2	62,0	1,5
2015	716 110,0	88 746,5	12,4	19 854,3	2,8	714,0	3,6	735 250,4	102,7	5 830,0	49,1	0,8
2016	896 914,4	88 970,6	9,9	20 803,0	2,3	827,6	4,0	916 889,8	102,2	4 983,4	49,6	1,0
I кв. 2017	274 773,7	20 444,4	7,4	4 888,2	1,8	127,1	2,6	279 534,8	101,7	984,7	19,2	1,9

В абсолютних показниках обсяги скоригованої митної вартості у 2015 році збільшились на **28,0 відс.** порівняно з 2014 роком, у 2016 році – на **25 відс.** порівняно з 2015 роком. Водночас сума донарахованих митних платежів у результаті такого коригування (з урахуванням повернених з бюджету) у 2016 році зменшились на **14,5 відс.** порівняно з 2015 роком, що частково пов'язано із відміною з 01.01.2016 додаткового імпортного збору та зниженням рівня ставок ввізного мита на товари, які походять з країн Європейського Союзу.

Одним з інструментів, який дає змогу перевірити достовірність заявленої суб'єктами ЗЕД митної вартості, є запити до митних органів іноземних держав з метою перевірки автентичності документів, що подавались для підтвердження митної вартості в Україні.

Довідково. За інформацією ДФС України, на час проведення аудиту діяло 49 двосторонніх міжнародних угод (договорів) міждержавного та міжурядового характеру, 116 двосторонніх міжнародних угод (договорів) міжвідомчого характеру, 25 багатосторонніх міжнародних угод (договорів) міжурядового та міжвідомчого характеру.

Так, протягом дослідженого періоду до митних органів іноземних держав було надіслано **1 945 запитів**, але отримано лише **305 відповідей** (з урахуванням відповідей на запити попередніх періодів). При цьому **245 відповідей**

(80,3 відс.) не підтвердили автентичності документів. За результатами отриманої інформації від митних органів іноземних держав донараховані протягом 2015–2016 років та I кварталу 2017 року суми грошових зобов'язань становили всього 4,0 млн гривень.

Отже, незважаючи на укладення значної кількості міжнародних угод (договорів) про співробітництво та взаємодопомогу в митних справах між Україною та багатьма країнами світу, відсутня позитивна динаміка розвитку контактів у сфері державної митної справи та ефективності міжнародного митного співробітництва.

Контроль за правильністю визначення країни походження товарів з метою оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України, застосування до них заходів нетарифного регулювання ЗЕД, заборон та/або обмежень щодо переміщення через митний кордон України, а також забезпечення обліку цих товарів у статистиці зовнішньої торгівлі здійснюється згідно з розділом II Митного кодексу та положеннями міждержавних угод про вільну торгівлю. Відповідно до статті 45 Митного кодексу в разі виникнення сумнівів щодо дійсності документів про походження товару чи достовірності відомостей, що в них містяться, включаючи відомості про країну походження товару, орган доходів і зборів може звернутися до компетентного органу, що видав документ, або до компетентних організацій країни, зазначеної як країна походження товару, із запитом про проведення перевірки цих документів про походження товару чи надання додаткових відомостей.

Протягом періоду, що перевірявся, ДФС України було надіслано на перевірку до уповноважених органів зарубіжних країн **520 неприференційних сертифікатів** (сертифікати про походження товару загальної форми), а також **3 725 преференційних документів** про походження товарів, які надсилалися до країн, з якими Україною укладено угоди про вільну торгівлю²⁰ (таблиця 10).

Таблиця 10

Аналіз результатів перевірок сертифікатів про походження товарів протягом 2015–2016 років та I кварталу 2017 року

Показник	2015 р.	2016 р.	2016 р. до 2015 р., %	I кв. 2017 р.	Разом
1	2	3	4	5	6
Кількість неприференційних сертифікатів, надісланих на перевірку, шт.	366	138	37,7	16	520
Кількість виявлених фальсифікованих неприференційних сертифікатів, шт.	12	35	291,7	6	53
Кількість преференційних документів, визнаних недійсними під час митного оформлення, шт.	381	808	212,1	193	1 382
Кількість преференційних документів, надісланих на перевірку, шт.	2 208	1 065	48,2	452	3 725
Кількість непідтверджених документів про походження товару (походження товару/або статус уповноваженого експортера), шт.	114	80	70,2	6	200

²⁰ На час завершення аудиту Україною укладено угоди про вільну торгівлю з 45 країнами світу: ЄС (28 країн – економічна частина угод тимчасово застосовується з 01.01.2016); СНД (10 країн); ЄАВТ (Швейцарія, Норвегія, Ісландія, Ліхтенштейн); Македонія; Грузія; Чорногорія.

Продовження таблиці

1	2	3	4	5	6
Сума додаткових нарахувань митних платежів за результатами контролю за визначенням країни походження товарів, млн грн	83,4	89,0	106,7	30,4	202,8
Фактично надійшло до державного бюджету донарахованих сум митних платежів, млн грн	81,3	88,9	109,3	29,4	199,6
Співвідношення сплачених і донарахованих до бюджету сум митних платежів (%)	97,5	99,9	x	96,7	98,4

Таким чином, у 2016 році порівняно з 2015 роком кількість непреференційних сертифікатів, які надсилались органами ДФС на перевірку до уповноважених органів зарубіжних країн, зменшилась **майже на 38 відс.**, а преференційних документів – **більше ніж на 48 відсотків**. Водночас протягом зазначеного періоду **майже у 3 рази збільшилась** кількість виявлених фальсифікованих непреференційних сертифікатів і **більш як у 2 рази** – кількість преференційних документів, визнаних недійсними безпосередньо митницями ДФС під час митного оформлення товарів, а також **на 9,3 відс. збільшились** суми донарахованих митних платежів. Практично всі донараховані у 2016 році митні платежі сплачено суб'єктами ЗЕД до державного бюджету. Зазначене **свідчить про поліпшення якості роботи митниць ДФС при здійсненні контролю за правильністю визначення країни походження товарів**.

Довідково. З метою уникнення дублювання запитів митниць до уповноважених органів зарубіжних країн та встановлення дієвого механізму перевірки критеріїв походження товарів ДФС України забезпечується ведення реєстру товарів, які перевірено митницями щодо достовірності країни походження, що поставляються на умовах вільної торгівлі з країн СНД. У 2015–2016 роках та I кварталі 2017 року до реєстру включено 518 товарів.

Одним із джерел забезпечення додаткових надходжень до бюджету є **контроль за правильністю класифікації товарів**, що здійснюється митницями ДФС. У 2016 році порівняно з 2015 роком спостерігалось незначне скорочення кількісних показників щодо прийнятих рішень про визначення коду товару, класифікованих товарів, а також класифікованих товарів із зміною коду товару, що призвело до збільшення митних платежів. Разом з тим суми донарахованих митних платежів до бюджету збільшилися **на 4,6 відс.** (таблиця 11).

Таблиця 11

Аналіз результатів класифікаційної роботи митниць ДФС протягом 2015–2016 років та I кварталу 2017 року

Показник	2015 р.	2016 р.	2016 р. до 2015 р., %	I кв. 2017 р.	Разом
Кількість рішень про визначення коду товару	2 487	2 293	92,2	532	5 312
Загальна кількість класифікованих товарів	4 538	4 015	88,5	1 027	9 580
Кількість класифікованих товарів із зміною коду товару, що призвели до збільшення митних платежів	1 880	1 639	87,2	465	3 984
Сума збільшення митних платежів, млн грн	219,2	229,3	104,6	46,9	495,4

Інформація про надходження до державного бюджету митних платежів, донарахованих за результатами класифікаційної роботи, у ДФС України відсутня.

Таким чином, за результатами проведеного митницями ДФС контролю за правильністю визначення суб'єктами ЗЕД митної вартості, країни походження та класифікації товарів, що ввозилися на митну територію України, донараховані суми митних платежів протягом 2015–2016 років та I кварталу 2017 року становили близько 12,4 млрд грн, або 2,5 відс. від загальної суми надходжень цих платежів за вказаний період.

Водночас ДФС України не налагоджена ефективна взаємодія з митними органами іноземних держав, внаслідок чого на переважну більшість запитів органів ДФС щодо перевірки автентичності документів, які подавались суб'єктами ЗЕД для підтвердження митної вартості товарів, відповіді не надходили, а отже, були ризики недонадходження до державного бюджету митних платежів.

4.3. Стан виконання органами державної фіскальної служби повноважень щодо боротьби з правопорушеннями під час застосування митного законодавства

Відповідно до статті 494 Митного кодексу про кожний випадок виявлення порушення митних правил (далі – ПМП) уповноважена посадова особа органу доходів і зборів, яка виявила таке порушення, невідкладно складає протокол. Результати правоохоронної діяльності митниць ДФС упродовж періоду аудиту свідчать про сталу динаміку кількості виявлених митницями ПМП (таблиця 12). Водночас кількість справ з фактично вилученими предметами правопорушень у 2016 році скоротилась на 6,8 відс. порівняно з 2015 роком, а вартість таких предметів – на 2,7 відсотка.

Розбіжність між загальною кількістю складених протоколів про ПМП і розглянутими митницями та переданими до суду справами утворилася у зв'язку з наявністю нерозглянутих справ за попередні роки, оскільки процес їх розгляду тривалий.

Таблиця 12

Стан розгляду складених митницями ДФС протоколів про ПМП, тимчасове вилучення предметів правопорушень, застосування адміністративних стягнень за справами про ПМП протягом 2015–2016 років та I кварталу 2017 року

млн грн

Показник		2015 р.	2016 р.	I кв. 2017 р.	Всього
Складено протоколів про ПМП	кількість	17 808	23 235	5 999	47 042
	на суму	1 800,0	2 000,0	497,5	4 297,5
Тимчасово вилучено предмети правопорушень	справ	8 531	7 952	1 970	18 453
	на суму	646,5	628,0	131,2	1 405,7
Розглянуто митницями справ про ПМП		7 004	12 839	3 186	23 029
Застосовано митницями адміністративне стягнення у вигляді штрафу на суму		615,6	556,0	73,0	1 244,6
Передано справ про ПМП до суду	кількість	9 711	8 828	1 976	20 515
	на суму	1 770,0	1 900,0	480,0	4 150,0
Прийнято рішення судом	конфіскація предметів правопорушень на суму	898,5	357,0	90,7	1 346,2
	накладено штрафів на суму	830,0	302,0	85,0	1 217,0
Сума стягнутих штрафів	накладених митницями	20,4	31,3	9,8	61,5
	за рішенням суду	18,6	18,2	5,5	42,3

Безпосередньо митницями ДФС протягом 2015–2016 років та I кварталу 2017 року розглянуто **23 029 справ** про ПМП та застосовано адміністративних стягнень у вигляді штрафів на суму понад **1,2 млрд гривень**.

Отже, якщо кількість розглянутих митницями ДФС справ про ПМП протягом 2016 року збільшилась у **1,8 раза** до показника 2015 року, то застосування ними адміністративних стягнень у вигляді штрафів, навпаки, зменшилось майже на **10 відс.**, а показник штрафів за I квартал 2017 року становить лише **13 відс. застосованих адміністративних стягнень 2016 року**. Різке зменшення сум накладених штрафів спостерігається й за рішеннями суду.

Одна з причин різної динаміки розглянутих протоколів і сум застосованих адміністративних стягнень протягом 2015–2016 років – збільшення кількості тимчасового ввезення і транзиту транспортних засобів та складених протоколів про порушення резидентами порядку транзиту транспортних засобів (порушення статті 470 Митного кодексу), кількість яких протягом 2016 року збільшилась у **2,4 раза** порівняно з кількістю протоколів за 2015 рок.

Аналіз фактичних надходжень (стягнень) до державного бюджету штрафів засвідчує, що протягом 2015–2016 років та I кварталу 2017 року із застосованих митницями ДФС штрафів до державного бюджету загалом надійшло лише **5 відс. нарахованих**, а за рішеннями суду – **4 відсотки**.

Аудитом встановлено, що найчастіше до адміністративної відповідальності за вчинення ПМП притягуються громадяни-резиденти, посадові особи підприємств-резидентів. У разі накладення значної суми штрафів унеможливується вжиття заходів щодо їх стягнення з таких осіб. Якщо штрафи добровільно не сплачені, то примусове виконання постанов у справах про порушення митних правил зводиться до фіксування державними виконавцями факту відсутності майна, належного особі-правопорушнику, яке може бути стягнуто.

Довідково. Відповідно до статті 459 Митного кодексу суб'єктами адміністративної відповідальності за порушення митних правил можуть бути громадяни, які на момент вчинення такого правопорушення досягли 16-річного віку, а при вчиненні порушень митних правил підприємствами - посадові особи цих підприємств.

Отже, діюча процедура примусового виконання постанов у справах про порушення митних правил, а також визначення обов'язків щодо добровільної сплати таких стягнень є недосконалою. Як наслідок, заходи, вжиті органами ДФС і державної виконавчої служби протягом дослідженого періоду щодо стягнення адміністративних штрафів за порушення митних правил, були неефективними і малорезультативними.

4.4. Результативність контрольної-перевірочної роботи органів державної фіскальної служби щодо повноти нарахування та сплати митних платежів

У дослідженому періоді документальні перевірки дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи, у тому числі своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів, здійснювались підрозділами аудиту головних управлінь ДФС в областях та м. Києві (далі – ГУ ДФС).

У період з 01.01.2015 до 27.07.2015 органи ДФС при здійсненні відбору платників податків для включення їх до планів-графіків, у тому числі і суб'єктів ЗЕД, керувалися наказом ДФС України від 05.08.2014 № 26/ДСК "Про затвердження Методичних рекомендацій щодо складання плану-графіка проведення документальних планових перевірок суб'єктів господарювання", з 28.07.2015 – наказом Мінфіну від 02.06.2015 № 524 "Про затвердження Порядку формування плану-графіка проведення документальних планових перевірок платників податків", зареєстрованим у Мін'юсті 24.06.2015 за № 751/27196 (далі – **Порядок № 524**).

Аудитом встановлено, що в дослідженому періоді **при визначенні платників податків для включення їх до проектів планів-графіків перевірок не приділялась належна увага суб'єктам ЗЕД**. Так, заплановані перевірки юридичних осіб щодо дотримання ними вимог законодавства України з питань державної митної справи становили у 2015 році – **1,5 відс.** загальної кількості перевірок, у 2016 році – **1,3 відс.**, у I кварталі 2017 року – **1,1 відсотка**. Водночас упродовж дослідженого періоду в проектах планів-графіків проведення документальних планових перевірок платників податків ДФС у деяких регіонах взагалі не були заплановані документальні перевірки юридичних осіб з питань державної митної справи, зокрема, у 2015 році – у **6 регіонах**, у 2016 році – у **8**, у I кварталі 2017 року – у **15 регіонах**.

Довідково. ДФС України при формуванні проектів квартальних планів-графіків враховувалися вимоги законодавства щодо обмеження проведення перевірок, передбачених, зокрема, пунктом 3 розділу II "Прикінцеві положення" Закону України від 28.12.2014 № 71 "Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи", пунктом 3 статті 7 "Прикінцеві положення" Закону України від 03.11.2016 № 1728 "Про тимчасові особливості здійснення заходів державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності" та постановою Кабінету Міністрів України від 23.10.2013 № 805 "Про затвердження Порядку координації одночасного проведення планових перевірок (ревізій) контролюючими органами та органами державного фінансового контролю".

Згідно з Порядком № 524 проведення відбору самозайнятих осіб за ступенями ризику здійснюються, зокрема, відповідно до критеріїв, пов'язаних із зовнішньоекономічною діяльністю та здійсненням суб'єктами господарювання експортно-імпортних операцій, при цьому окремо з питань державної митної справи проведення перевірок платників податків-фізичних осіб не передбачалось, у зв'язку з чим ДФС України не здійснювалось **планування перевірок платників податків – фізичних осіб, а також фізичних осіб – підприємців окремо з питань державної митної справи**.

Довідково. Відповідно до змін, внесених до пункту 77.3 статті 77 Податкового кодексу Законом № 1797 (набрали чинності з 01.01.2017), забороняється проведення документальної планової перевірки за окремими видами зобов'язань перед бюджетами, крім правильності обчислення, повноти і своєчасності сплати митних платежів, податків, зборів та єдиного внеску при виплаті (нарахуванні) доходів фізичним особам податку з доходів фізичних осіб та зобов'язань за бюджетними позиками і кредитами, що гарантовані бюджетними коштами.

У середньому документальними плановими перевірками у 2015 році було охоплено **0,2 відс.**, у 2016 році – **0,1 відс.**, у I кварталі 2017 року – **0,04 відс.** суб'єктів, які здійснювали зовнішньоекономічну діяльність.

Аудитом встановлено, що органами ДФС у 2015–2016 роках та I кварталі 2017 року не було забезпечено своєчасного виконання в повному обсязі плану-графіка проведення документальних перевірок, зокрема:

- у 2015 році із запланованих 75 перевірок своєчасно проведено 59 (з них одна перевірка не відображена у звітності), 12 перевірок проведено у 2016 році, одну - у 2017 році, проведення двох перевірок зупинено;

- у 2016 році із запланованих 64 перевірок своєчасно проведено 46 (з них дві перевірки не відображені у звітності), 17 – у 2017 році, на одну перевірку суб'єкт ЗЕД не допустив контрольну групу;

- у I кварталі 2017 року із запланованих 14 перевірок своєчасно проведено 3, триває проведення 10 перевірок, на одну перевірку суб'єкт ЗЕД не допустив контрольну групу.

Довідково. Відповідно до положень наказу ДФС України від 23.07.2015 № 534 "Про затвердження Звіту "Аудит-1" "Про результати роботи підрозділів податкового та митного аудиту" перевірками звітнього року вважаються перевірки, розпочаті у звітному (минулому) році, за якими складено акти документальних планових перевірок у звітному році та прийнято податкові повідомлення-рішення у звітному (минулому) році. При цьому в разі прийняття податкового повідомлення - рішення в минулому році, згідно з яким граничний строк сплати (10 календарних днів, що настають за днем отримання податкового повідомлення-рішення) припадає на звітний рік, результати проведеної перевірки враховуються у звітному році.

Аудитом встановлено, що органами ДФС не відображалась у Звіті "Аудит-1" інформація про безрезультативні контрольно-перевірочні заходи²¹, як наслідок, дані Звіту "Аудит-1" не відповідають кількості фактично проведених перевірок, є неповними, а отже, завищується результативність цих перевірок.

Зупинення у 2015 році трьох перевірок відбулося через необхідність отримання інформації від іноземних державних органів про діяльність платника податків, пов'язаних із предметом перевірки (ГУ ДФС в Полтавській області – ТОВ "ІПК Полтавазернопродукт", ТОВ "Альянс фурнітура", ГУ ДФС у Львівській області – ТзОВ "Флексорез"²²).

Дві планові перевірки не проведені у зв'язку з тим, що контролюючі органи ухвалювали декілька наказів про проведення документальних планових виїзних перевірок одного і того ж суб'єкта ЗЕД із зазначенням перевірки окремих питань (окремо з податкових та митних питань), порушувався порядок проведення документальної планової перевірки, не проводилося своєчасного коригування плану-графіка, що було підставою для недопущення посадових осіб органів ДФС до проведення цих перевірок та скасування судами наказів на їх проведення (ГУ ДФС у Рівненській області не допущено на перевірку ТОВ "Лазорчик", ГУ ДФС у Львівській області – ДП "Амбіенте Ферніче Україна").

Усього протягом 2015–2016 років та I кварталу 2017 року підрозділами аудиту органів ДФС проведено **907 документальних перевірок** суб'єктів ЗЕД – юридичних осіб, з яких **17,8 відс.** – планові, **4,0 відс.** – позапланові та

²¹ Виїзні планові документальні перевірки дотримання законодавства України з питань державної митної справи ТОВ "Компанія "Оскар" (довідка від 07.10.2015), ТОВ "АТП-М" (довідка від 13.06.2016), ТОВ "Виробниче об'єднання ТЕХНА" (довідка від 12.10.2016).

²² Документальна планова виїзна перевірка ТзОВ "Флексорез" запланована на 2015 рік, проведена у 2017 році (акт від 26.01.2017).

78,2 відс. – невиїзні перевірки (додаток б). У середньому **97,7 відс.** проведених перевірок були результативними. Загальна сума донарахованих грошових зобов'язань з митних платежів унаслідок порушення суб'єктами ЗЕД митного законодавства становила **963,7 млн грн**, з них **узгоджено податкових зобов'язань на 130,7 млн грн (13,6 відс.)**, з яких забезпечено надходження до державного бюджету на загальну суму **49,4 млн грн (5,1 відс. донарахованих сум грошових зобов'язань з митних платежів за результатами перевірок суб'єктів ЗЕД.)**

При цьому результативність планових перевірок (донарахування грошових зобов'язань на одну перевірку) була значно нижчою, ніж результативність позапланових та невиїзних документальних перевірок. Так, результативність планових перевірок становила у 2015 році – **0,1 млн грн**, у 2016 році – **0,08 млн грн**, у I кварталі 2017 року – **0,06 млн грн.**; позапланових – **1,2, 43,9 і 0,05 млн грн** відповідно, невиїзних перевірок – **0,3, 0,5 і 0,35 млн грн** відповідно.

Проте високий рівень результативності позапланових перевірок у 2016 році був забезпечений за рахунок донарахувань грошових зобов'язань за підсумками перевірки одного платника – ПрАТ "Філіп Морріс Україна", якому донараховано **635,3 млн грн** митних платежів, що становило **96,5 відс.** усіх донарахувань за цей рік за позаплановими перевірками (658,4 млн гривень).

Інформація про результати документальних перевірок дотримання юридичними та фізичними особами законодавства з питань державної митної справи протягом дослідженого періоду в розрізі головних управлінь ДФС наведена в додатку 7.

У 2015–2016 роках та I кварталі 2017 року найпоширенішими порушеннями, встановленими органами ДФС під час документальних перевірок, були неправильне визначення митної вартості товарів, що ввозились на митну територію України, – **49,7 відс.**; порушення вимог класифікації товарів згідно з УКТ ЗЕД – **30,8 відс.**; неправомірне застосування пільг – **9,3 відс.**; порушення вимог митних режимів – **5,6 відсотка.**

Згідно з підпунктом 78.1.11 пункту 78.1 статті 78 Податкового кодексу контролюючі органи в разі отримання рішення суду (слідчого судді) про призначення перевірки або постанови органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, слідчого, прокурора²³, винесену ними відповідно до закону, мають право здійснювати проведення документальних позапланових перевірок.

Довідково. Згідно з частиною тринадцятою статті 354 Митного кодексу в разі якщо грошове зобов'язання розраховується органом доходів і зборів за результатами перевірки, призначеної відповідно до кримінального процесуального закону, податкове повідомлення-рішення за результатами такої перевірки не виноситься до дня набрання законної сили відповідним вироком суду. Матеріали перевірки разом із висновками органу доходів і зборів передаються правоохоронному органу, що призначив перевірку, для використання матеріалів відповідно до вимог кримінального процесуального закону. Статус матеріалів перевірки та висновків органу доходів і зборів визначається кримінальним процесуальним законом.

У рамках кримінального процесуального законодавства протягом 2015–2016 років та I кварталу 2017 року органами ДФС проведено

²³ Згідно із змінами, внесеними до Податкового кодексу Законом № 1797, у підпункті 78.1.11 пункту 78.1 статті 78 виключено слова "або постанову органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, слідчого, прокурора" (набрали чинності з 01.01.2017).

69 документальних перевірок юридичних осіб щодо дотримання ними законодавства України з питань державної митної справи (з них **63** перевірки, за якими проведені донарахування податкових зобов'язань).

Слід зазначити, що в більшості випадків за результатами проведених документальних перевірок юридичних осіб у рамках кримінального процесуального законодавства відсутні вирoki судів, що не давало підстав для винесення податкових повідомлень-рішень (далі – **ППР**) територіальними органами ДФС. Так, з донарахованих податкових зобов'язань у загальній сумі **1 699,5 млн грн** ППР щодо сплати митних платежів були винесені лише за двома перевіркам на суму **0,8 млн грн**²⁴ (**0,05 відс.** від донарахованих податкових зобов'язань). Також у 2015 році винесено два ППР щодо сплати митних платежів за перевірками, проведеними у 2014 році, на суму **2,8 млн гривень**²⁵.

Аудитом встановлено, що органами ДФС протягом 2015–2016 років та I кварталу 2017 року не враховувались рекомендації, передбачені підпунктом 1.6.3 пункту 1.6 розділу I **Порядку № 22**²⁶ і підпунктом 4.2.4 пункту 4.2 розділу IV **Порядку № 856**²⁷ стосовно **щоквартального здійснення інвентаризації** матеріалів перевірок, призначених за ініціативою правоохоронних та судових органів, щодо яких не прийнято ППР, і своєчасно не надсилались запити до ініціатора перевірок щодо стану розгляду справ та прийнятих за ними рішень. Так, протягом дослідженого періоду інвентаризація проведена лише щодо **36** матеріалів таких перевірок (**57,1 відс.** загальної кількості перевірок, за якими проведені донарахування податкових зобов'язань). При цьому **окремі територіальні органи ДФС надіслали запити для проведення звірки з правоохоронними органами щодо перевірок 2015 і 2016 років лише під час проведення Рахунковою палатою контрольного заходу**. Так, ГУ ДФС у м. Києві з метою проведення інвентаризації **13.04.2017** надіслано листи до правоохоронних органів щодо **трьох** перевірок, проведених у 2015 році, з донарахуваннями на загальну суму **22,3 млн грн**²⁸ і **двох**

²⁴ ТОВ "Дізфорс" (акт від 19.08.2015) винесено ППР щодо сплати митних платежів на суму 0,7 млн грн, ТОВ "Оптима Фарм, ЛТД" (акт від 15.05.2015) – на 0,08 млн грн (кримінальне провадження було порушено за фактом службової недбалості інспектора митниці).

²⁵ ТОВ "Строймаркет" (акт від 29.09.2014) винесено ППР щодо сплати митних платежів на суму 1,4 млн грн (підстава – закриття кримінальної справи щодо службових осіб ТОВ "Строймаркет" через відсутність складу злочину), ТОВ "Кеміагротрейд" (акт від 18.11.2014) – на 1,4 млн грн (підстава – рішення суду про визнання винним директора підприємства в ухиленні від сплати податків).

²⁶ Наказ ДФС України від 31.07.2014 № 22 "Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку взаємодії між підрозділами органів державної фіскальної служби при організації, проведенні та реалізації матеріалів перевірок платників податків".

²⁷ Наказ ДФС України від 12.10.2016 № 856 "Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку взаємодії між підрозділами органів державної фіскальної служби при організації, проведенні та реалізації матеріалів документальних перевірок дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи".

²⁸ ТОВ "ЮР ІНФОРМ" (акт від 25.03.2015) донараховано 1,4 млн грн (лист до Прокуратури Київської області від 13.04.2017 № 3262/9/26-15-14-06-05-15); ТОВ "Лукойл Авейшен Україна" (акт від 06.05.2015) донараховано 0,6 млн грн (лист до Головного слідчого управління МВС України від 13.04.2017 № 3261/9/26-15-14-06-05-15); ТОВ "Компанія "Теса" (акт від 17.07.2015) донараховано 20,3 млн грн (лист до Слідчого управління фінансових розслідувань ДПІ у Солом'янському районі ГУ ДФС у м. Києві від 13.04.2017 № 11684/7/26-15-14-06-05-14).

перевірок, проведених у 2016 році, з донарахуваннями на **6,2 млн гривень**²⁹. **Офісом великих платників податків** також надіслано **13.04.2017** запит до Прокуратури Харківської області **щодо** перевірки, проведеної у 2015 році, з донарахуваннями на **1,2 млн гривень**³⁰.

Водночас у **більшості випадків** правоохоронними органами не надано **відповідей на запити органів ДФС**. Так, із 36 матеріалів перевірок, за якими органами ДФС надіслані запити, **щодо 16 відповіді не надані**.

Отже, неналагоджена співпраця територіальних органів ДФС з правоохоронними органами створює ризики недоотримання державним бюджетом митних платежів.

Протягом 2015–2016 років та I кварталу 2017 року до ДФС України надійшло 194 первинні та повторні скарги суб'єктів ЗЕД із питань державної митної справи, оскаржуваних ППР – 391, з них розглянуто 386 ППР на 6 193,7 млн грн, або 98,7 відс. (2015 рік – 154 ППР на 72,3 млн грн; 2016 рік – 195 ППР на 992,5 млн грн; I квартал 2017 року – 37 ППР на 5 128,9 млн гривень). Переважна більшість розглянутих ППР залишена без змін – 273 ППР (**70,7 відс.**) на суму 4 743,6 млн грн, повністю скасовано 76 ППР (**19,7 відс.**) на 1 443,9 млн грн, частково – 37 ППР (**9,6 відс.**) на суму 6,1 млн гривень.

На судовому оскарженні протягом дослідженого періоду **перебувало 16 714 справ**, пов'язаних з оскарженням суб'єктами ЗЕД рішень органів ДФС, на загальну суму **8 499,7 млн грн** (таблиця 13).

Таблиця 13

Аналіз стану судового оскарження рішень органів ДФС щодо донарахування митних платежів протягом 2015-2016 років та I квартал 2017 року

млн грн

Категорія справ	Одиниці виміру	2015 р.	2016 р.	I кв. 2017 р.	Разом
1	2	3	4	5	6
Справи, які були на розгляді у будь-якій судовій інстанції, з них:	кількість	6 044	5 895	4 775	16 714
	сума	3 358,9	2 634,9	2 505,9	8 499,7
Справи за позовами платників податків до митних органів	кількість	6 027	5 884	4 767	16 678
	сума	3 158,8	2 421,7	2 305,4	7 885,9
<i>відсоток</i>	<i>кількість</i>	99,7	99,8	99,8	99,8
	<i>сума</i>	94,0	91,9	92,0	92,8
Справ за позовами митних органів	кількість	12	6	4	22
	сума	7,2	6,0	5,8	19,0
<i>відсоток</i>	<i>кількість</i>	0,2	0,1	0,1	0,4
	<i>сума</i>	0,2	0,2	0,2	0,6
Кількість справ за позовами органів прокуратури в інтересах митниць	кількість	5	5	4	14
	сума	192,9	207,2	194,7	594,8
<i>відсоток</i>	<i>кількість</i>	0,1	0,1	0,1	0,3
	<i>сума</i>	5,7	7,9	7,8	21,4
Всього розглянуто справ	кількість	3 115	2 453	708	6 276
	сума	1 026,1	784,1	443,7	2 291,4

²⁹ ПП "Агарта" (акт від 15.07.2016) донараховано 3,3 млн грн (лист до Генеральної прокуратури України від 13.04.2017 № 3263/9/26-15-14-06-05-15); ПП "Мерком" (акт від 25.07.2016) донараховано 2,9 млн грн (лист до Генеральної прокуратури України від 13.04.2017 № 3263/9/26-15-14-06-05-15).

³⁰ ТОВ з ОВ "ТНК Індастріз-Україна" (акт від 12.08.15) донараховано 1,2 млн грн (лист до Прокуратури Харківської області від 13.04.2017 № 3115/9/28-10-42-05-09).

Продовження таблиці

1	2	3	4	5	6
відсоток	кількість	51,5	41,6	14,8	37,5
	сума	30,5	29,8	17,7	27,0
Справи вирішені на користь митниць ДФС	кількість	1 137	769	260	2 166
	сума	551,0	340,2	147,6	1 038,8
відсоток	кількість	36,5	31,3	36,7	34,5
	сума	53,7	43,4	33,3	45,3
Справи вирішені не на користь митниць ДФС	кількість	1 775	1 583	353	3 711
	сума	382,9	411,6	265,7	1 060,2
відсоток	кількість	57,0	64,5	49,9	59,1
	сума	37,3	52,5	59,9	46,3
Зупинено виконання рішення суду	кількість	203	101	95	399
	сума	92,2	32,3	30,4	154,9
відсоток	кількість	6,5	4,1	13,4	6,4
	сума	9,0	4,1	6,9	6,8

У дослідженому періоді найбільша кількість оскаржуваних суб'єктами ЗЕД рішень органів ДФС стосувалась визначення митної вартості товарів (11 643 справи, або 69,8 відс., на суму 2 198,2 млн грн), повернення з державного бюджету сплачених податків (1 404 справи, або 8,5 відс., на суму 932,5 млн грн), оскарження ППР (1 033 справи, або 6,2 відс., на суму 3 687,5 млн грн) і оскарження класифікаційних рішень (894 справи, або 5,4 відс., на суму 520,4 млн гривень).

За розглядами в судах більшість рішень приймалася на користь платників податків – 59,1 відс. від загальної кількості і 46,3 відс. від загальної суми розглянутих справ, а на користь митниць ДФС – 34,5 відс. і 45,3 відс. відповідно.

Таким чином, органами ДФС не приділялось належної уваги контролю за дотриманням суб'єктами ЗЕД вимог законодавства України з питань державної митної справи. Крім того, органами ДФС не забезпечено щоквартального здійснення інвентаризації матеріалів перевірок, призначених за ініціативою правоохоронних органів і судів, що створює ризики недоотримання державним бюджетом митних платежів.

4.5. Результативність взаємодії органів державної фіскальної служби з правоохоронними та іншими державними органами

Механізм взаємодії органів доходів і зборів з правоохоронними органами визначений статтею 558 Митного кодексу. Зокрема, у разі виявлення під час здійснення митного контролю та інших заходів, що здійснюються органами доходів і зборів відповідно до цього Кодексу та інших актів законодавства України, ознак правопорушень, розслідування яких не належить до повноважень органів доходів і зборів, органи доходів і зборів повідомляють про це відповідні правоохоронні органи.

За даними ДФС України, упродовж 2015–2016 років та I півріччя 2017 року митницями ДФС виявлено **2 399 фактів** переміщення через митний кордон України **наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів** з порушенням митного законодавства, до правоохоронних органів України надіслано **1 517 повідомлень** про протиправні діяння, що містять ознаки злочинів, передбачених за статтями 305, 307 і 309 Кримінального кодексу України від 05.04.2001 № 2341.

З метою встановлення джерел і каналів переміщення наркотичних засобів та осіб, які беруть у цьому участь, відповідно до статті 456 Митного кодексу органами ДФС спільно з оперативними підрозділами правоохоронних органів проведено **139 контрольованих поставок** наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

Довідково. Безпосередньо митниціями ДФС виявлено у 2015 році факти переміщення героїну вагою 736,2 кг; кокаїну – 2,8 кг; гашишу – 56 кг; канабісу – 24,2 кг; у 2016 році: кокаїну – 11,9 кг, канабісу – 49,2 кг, інших наркотичних засобів – 5,2 кг, 17 758 табл., 1 095 капс., 112 амп., 0,28, психотропних речовин – 9,3 кг, 37 943 табл., 21 206 капс., 10 амп., прекурсорів 5,7 кг, 1 880 табл., 171 л, 8 капс., 1 амп.; за січень-лютий 2017 року: кокаїну – 0,44 кг, канабісу – 34,43 кг; інших наркотичних засобів – 0,21 кг, 6 127 табл., 505 капс., 27 амп., 0,27 л, психотропних речовин - 1,55 кг, 6 815 табл., 1 500 капс., 7 амп., 0,04 л, прекурсорів – 5,82 кг, 0,5 л, 509 табл.

Крім того, протягом дослідженого періоду митниціями ДФС виявлено **1 033 факти** переміщення через митний кордон України **зброї та боєприпасів** з порушенням митного законодавства, до правоохоронних органів України надіслано **492 повідомлення** про протиправні діяння, що містять можливі ознаки злочинів, передбачених статтями 201 і 263 Кримінального кодексу.

Довідково. Протягом дослідженого періоду митниціями ДФС з незаконного обігу вилучено 157 одиниць бойової (нарізної) зброї, 3 одиниці гладкоствольної зброї, 12 одиниць газової зброї, 38 одиниць пневматичної та спортивної зброї, 674 одиниці холодної зброї, 9 921 шт. набоїв різних видів, 4 770 одиниць спеціальних засобів, 1 кг вибухових речовин.

Слід зазначити, що з 01.03.2017 ДФС України бере участь у спеціальній міжнародній операції під назвою "Навігатор", яка спрямована на виявлення та протидію незаконному переміщенню, у тому числі через митний кордон України, зброї, боєприпасів, вибухових речовин, хімічних матеріалів.

Водночас матеріали аудиту засвідчили відсутність належної взаємодії і координації дій між територіальними органами ДФС, підрозділами Національної поліції (МВС), Державної міграційної служби України та місцевими органами державної влади перевірених областей з питань контролю за тимчасовим ввезенням транспортних засобів.

Так, за інформацією Чернівецької митниці ДФС у зв'язку з наявністю проблемних питань, пов'язаних із ввезенням і використанням громадянами транспортних засобів особистого користування з порушенням вимог законодавства України, митницею проводились відповідні робочі зустрічі з правоохоронними органами та надсилались листи на адресу Чернівецької обласної адміністрації; ГУ Національної поліції в Чернівецькій області; Регіональному сервісному центру МВС в Чернівецькій області; ГУ ДФС у Чернівецькій області, **але ці заходи були безрезультативним.**

Довідково. Чернівецька митниця листом³¹ звернулась на адресу ГУ Національної поліції Чернівецької області з повідомленням про наявність значної кількості осіб, які використовують різні способи (схеми) ухилення від оподаткування при ввезенні на митну територію України транспортних засобів особистого користування, зокрема шляхом порушення встановленого порядку їх переміщення. Так, значна кількість транспортних засобів (більше двох тисяч одиниць), які протягом останніх років увезені в зоні діяльності митниці в митних режимах "тимчасове ввезення" і "транзит", перебувають на митній території України з порушенням строків їх ввезення. Використання згаданих схем створює ризики скорочення обсягів митних надходжень до державного бюджету. При цьому ГУ Національної поліції у Чернівецькій області на вищевказане звернення

³¹ Лист від 17.02.2017 № 1361/24-70-18-15/01.

надано відповідь³², згідно з якою: "Національна поліція не наділена повноваженнями щодо застосування Податкового та Митного кодексів України. Однак в ситуації, яка склалась, один із шляхів її вирішення – розробка спільних заходів. При цьому до їх реалізації необхідно залучити Управління патрульної поліції та Регіональний сервісний центр МВС України в Чернівецькій області, які не підпорядковуються Головному управлінню Національної поліції. Також зазначене питання потребує додаткового законодавчого врегулювання." Звернення Чернівецької митниці ДФС із вищевказаного приводу на адресу ГУ ДФС у Чернівецькій області та Чернівецької обласної адміністрації залишилось без реагування (зворотного інформування митницею не одержано).

Водночас **спільні плани заходів**, затверджені перевіченими митницями з управліннями патрульної поліції у м. Вінниці і м. Чернівцях, **виявились недієвими та малорезультативними**. Зокрема, за інформацією Управління патрульної поліції у м. Вінниця³³, План взаємодії підрозділу протидії митним правопорушенням Вінницької митниці ДФС з Управлінням патрульної поліції у місті Вінниця, затверджений у 2016 році, **не виконується** належним чином у зв'язку з неприбуттям працівників митниці для складання працівниками поліції адміністративних матеріалів, коли зупиняється транспортний засіб з іноземною реєстрацією. Керівництвом управління проводились зустрічі з працівниками митниці для організації співпраці між підрозділами, але результат не отримано. Крім того, управління повідомило про відсутність законодавчої та технічної можливості внесення до підрозділів "Орієнтування" відомчої бази "Армор" автотранспортних засобів особистого користування з іноземною реєстрацією, за **якими порушено строки (терміни) ввезення транспортних засобів** у митних режимах "тимчасове ввезення" і "транзит".

Така ситуація мала місце і в інших перевірених областях.

Встановлено, що митницями ДФС не забезпечено належної взаємодії з органами державної виконавчої служби (далі – ДВС) з питань реалізації переданого їм за рішеннями судів майна, конфіскованого митницями у суб'єктів ЗЕД, які порушили законодавство з питань державної митної справи. Зазначене невілює роботу митниці та створює ризики недоотримання бюджетом коштів від реалізації майна органами ДВС. Так, надходження коштів до державного бюджету у 2015–2016 роках від реалізації органами ДВС конфіскованого за рішеннями суду майна за порушення суб'єктами ЗЕД митних правил становили **35,1 млн грн** (з урахуванням податків), або **12,5 відс.** від загальної вартості майна, переданого органам ДВС зі складів митниць (таблиця 14).

Таблиця 14

Стан реалізації майна, вилученого митницями за порушення митних правил, протягом 2015–2016 років

Показник	млн грн	
	2015 р.	2016 р.
1	2	4
Оприбутковано митницями на складах вилучене за порушення митних правил майна	346,9	408,3
Майно, передане на реалізацію безпосередньо митницями	90,2	73,3
Нереалізоване майно станом на 01.04.2017, що повернено з реалізації	53,9	33,5
Передано безоплатно майна	2,5	49,4

³² Лист від 24.02.2017 № 1371/123/20/01-2017.

³³ Лист від 16.03.2017 № 4674/41/21/01-2017.

Продовження таблиці

1	2	3
Знищено майна	7,0	6,4
Кошти, перераховані митницями до державного бюджету від реалізації майна	12,8	4,7
Судами прийнято рішення про конфіскацію вилученого за порушення митних правил майна	170,4	177,9
Отримано ДВС зі складів митниць конфісковане майно	108,3	171,7
Реалізоване майно органами ДВС	22,7	14,3
Знищено (утилізовано) майна органами ДВС	47,6	38,0
Надходження до державного бюджету коштів за розпорядженням майном ДВС, у тому числі	21,3	13,7
Кошти, перераховані органами ДВС до державного бюджету від реалізації конфіскованого майна	14,2	9,5
Податки, перераховані органами ДВС на рахунки митниць (для подальшого зарахування до держбюджету)	7,2	4,2

Слід зазначити, що за інформацією ДФС України, на позабалансових рахунках митниць ДФС 072 "Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей" у 2015–2016 роках обліковувались нестачі майна, що перейшло у власність держави, на суму **7,2 млн грн**, при цьому **списано нестач на 1,5 млн грн** (додаток 8).

Крім того, акти щоквартальних звірок органів ДВС і митниць ДФС, проведених у 2015–2016 роках, свідчать про нестачі (крадіжки) конфіскованого майна, переданого органам ДВС, у сумі **35,5 млн грн**, з яких списано **5,1 млн гривень**. Зокрема, матеріали аудиту засвідчили, що через відсутність взаємодії між Київською митницею ДФС і органами ДВС **інформація** про реалізацію переданого їм за рішеннями судів у 2015–2016 роках та I кварталі 2017 року майна загальною вартістю **6 933,9 тис. грн відсутня**. Наприклад, у 2012 році на реалізацію до відділу ДВС Бориспільського МРУЮ Київської області був переданий автомобіль BMW вартістю **55,8 тис. грн**, але **факт його відсутності** у цьому відділі ДВС **встановлений** представниками Київської митниці ДФС **лише через три з половиною роки** під час проведення суцільної перевірки наявності конфіскованого майна (станом на 01.01.2016). Куди подівся автомобіль і коли – невідомо.

Упродовж досліджуваного періоду ДФС України здійснювалась взаємодія з Мінекономрозвитку з метою контролю за зовнішньоекономічними операціями. Так, за поданням ДФС України (Мідоходів) Мінекономрозвитку було застосовано до суб'єктів ЗЕД у 2015 році 1 747 спеціальних санкцій, у 2016 році – 1 527 санкцій. Водночас ДФС України отримано та опрацьовано 2 473 накази Мінекономрозвитку про застосування, зміну виду, внесення змін, тимчасове зупинення, скасування дії спеціальних санкцій, застосованих до суб'єктів господарювання. Більшість наказів Мінекономрозвитку (89,0 відс.) передбачали скасування (тимчасове зупинення дії, зміну виду) спеціальних санкцій (2 202 накази до 3 280 суб'єктів господарювання); 11,0 відс. – накази про застосування спеціальних санкцій (271 наказ до 4 703 суб'єктів господарювання). Отримана інформація про 7 983 суб'єкти господарювання ДФС України вносилась до автоматизованої системи митного оформлення для використання її митницями ДФС при здійсненні митного контролю та митного оформлення товарів.

Довідково. На сьогодні є чинними два накази: Державної митної служби і Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 26.12.2003 № 914/380 "Про затвердження Порядку взаємодії Державної митної служби України та Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України з питань застосування спеціальних санкцій", зареєстрований у Мін'юсті 19.01.2004 за № 79/8678, і Державної податкової адміністрації і Міністерства економіки України від 09.11.2006 № 340/672 "Про затвердження Порядку взаємодії Міністерства економіки України та Державної податкової адміністрації України з питань застосування спеціальних санкцій", зареєстрований у Мін'юсті 17.01.2007 за № 30/13297. ДФС України та Мінекономрозвитку не забезпечено прийняття відповідного нормативно-правового акта з урахуванням проведеної адміністративної реформи податкових і митних органів.

Слід зазначити, що відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 08.06.2016 № 371 "Питання протидії незаконному переміщенню товарів через державний кордон України" при Мінфіні створено Міжвідомчий цільовий центр із запобігання та виявлення порушень законодавства з питань державної митної справи і 20 спільних мобільних груп³⁴ із запобігання та виявлення порушень законодавства з питань державної митної справи з представників ДФС, Державної прикордонної служби і Національної поліції.

Довідково. За період діяльності центру у 2016 році (з 26.09.2016 до 31.12.2016) надано 496 доручень, з них 225 були ефективними. За результатами вжитих заходів ініційовано складання 300 протоколів про порушення митних правил, розпочато 6 кримінальних проваджень на суму 11,9 млн грн, тимчасово вилучено товарів у справах про порушення митних правил на суму 33,4 млн грн, ініційовано надіслання 39 запитів щодо перевірки правильності визначення митної вартості, за результатами яких донараховано 6,9 млн грн митних платежів.

Таким чином, органами ДФС не забезпечено належної взаємодії з правоохоронними органами, органами державної виконавчої служби та іншими державними органами, що знижувало ефективність проведених заходів щодо забезпечення дотримання суб'єктами ЗЕД митного законодавства. Зокрема, у 2015–2016 роках внаслідок неналежної взаємодії органів ДФС з органами ДВС обсяги нестач (крадіжок) конфіскованого майна, переданого органам ДВС (35,5 млн грн), навіть перевищували обсяги надходження коштів до державного бюджету від реалізації такого майна органами ДВС (35,1 млн гривень).

5. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОНАННЯ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ ПОВНОВАЖЕНЬ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ ТА БОРОТЬБИ З ПРАВОПОРУШЕННЯМИ ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ МИТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Аудитом встановлено, що у дослідженому періоді органами ДФС при виконанні повноважень у сфері державної митної справи допускались порушення законодавства, а також недоліки в роботі в частині організації та проведення контролю за правильністю та повнотою нарахування митних платежів, правомірністю використання суб'єктами ЗЕД податкових і митних пільг та дотриманням ними умов окремих митних режимів, зокрема:

³⁴ За інформацією керівника центру (лист від 19.01.2017 № 16/4/99-99-30-16 на адресу Мінфіну), з 01.11.2016 у складі центру повністю укомплектовано 20 спільних мобільних груп, які функціонували в зонах діяльності митниць ДФС у Вінницькій, Волинській, Закарпатській, Запорізькій, Дніпропетровській, Миколаївській, Сумській, Харківській, Чернівецькій, Львівській, Одеській та Київській областях.

✓ *при здійсненні контролю за правильністю визначення митної вартості та класифікації товарів.* Під час аудиту в Одеській митниці ДФС контрольною групою Рахункової палати за результатами вибіркової перевірки встановлено, що в порушення вимог статей 54, 55 і 69 Митного кодексу посадовими особами Одеської митниці ДФС не вжито заходів щодо контролю за правильністю визначення митної вартості та класифікації товарів (встановлено 45 випадків), ввезених у 2016 році та I кварталі 2017 року на митну територію України (автомобілів та запчастин до них, барж вантажних, побутової техніки, продуктів харчування, взуття, тканин тощо), що призвело до її зниження на суму 27,7 млн грн, у результаті чого державним бюджетом, за розрахунками, недоотримано майже 7,2 млн грн митних платежів (ввізного мита – 1,5 млн грн, ПДВ – 5,7 млн гривень).

Наприклад, посадовими особами митного поста "Одеса-порт" за МД від 02.06.2016 № 500060705/2016/000140 здійснено митне оформлення товару "Баржа вантажна (сухогруз) несамохідна "ВВК-3", що була у використанні. Країна виробництва – Російська Федерація. Митна вартість товару, визначена декларантом ТОВ "Оушен транс балк" за ціною договору (контракту) щодо товарів, які імпортуються (вартість операції), відповідає 0,13 дол. США/кг (митна вартість – 2 635,2 тис. гривень). Шляхом порівняння заявленої митної вартості товарів і митної вартості ідентичних або подібних (аналогічних) товарів, митне оформлення яких вже здійснено, використовуючи спеціалізований програмно-інформаційний комплекс ЄАІС ДФС, контрольною групою Рахункової палати було встановлено, що митна вартість вказаного товару, поданого до митного оформлення, нижча, ніж мінімальна вартість розмитнення подібних (аналогічних) товарів, яка становила 0,35-0,37 дол. США/кг, а відповідно до огляду світового ринку лому та відходів чорних металів, наведеного в бюлетені "Товарний монітор Україна" від 20.05.2016 № 16, який видається ДП "Держзовнішінформ", світові ціни на суднові партії металобрухту для регіону СНД становлять 0,25-0,27 дол. США/кг. Таким чином, враховуючи курс НБУ станом на 02.06.2016 (25,09 грн/USD), митну вартість занижено на 2 318,2 тис. грн, а державним бюджетом, за розрахунками, недоотримано ПДВ – 463,6 тис. грн, ввізного мита – 115,9 тис. гривень.

Так само при здійсненні митного оформлення ТОВ "Оушен Транс Балк" за МД № 500060705/2016/000241 від 19.07.2016 товару за кодом 8901909000 "Баржа вантажна (сухогруз) несамохідна баржа "ВВК-4" митна вартість становила 2 609,9 тис. грн (0,13 USD/кг). Враховуючи курс НБУ станом на 19.07.2016 (24,85 грн/USD), митну вартість занижено на 2 111,5 тис. грн, державним бюджетом недоотримано ПДВ – 422,3 тис. грн, ввізного мита – 105,5 тис. гривень.

За інформацією Одеської митниці ДФС (лист від 13.04.2017 № 432/5/15-70-19), за фактами здійснення вищевказаних митних оформлень відкрито кримінальне провадження.

✓ *при здійсненні контролю за правильністю застосування ставок при нарахуванні митних платежів.* Так, під час аудиту в Донецькій митниці ДФС за результатами вибіркової перевірки митних декларацій встановлено неправильне застосування декларантом ТОВ "Параллель – МЛТД" у січні 2015 року ставки акцизного податку при ввезенні на митну територію України в режимі імпорту 110,4 тонни бензину автомобільного А-95 "PREMIUM", що призвело до заниження суми митних платежів на 10,2 тис. грн (акцизного податку – на 8,5 тис. грн, ПДВ – на 1,7 тис. грн);

✓ *при забезпеченні контролю за цільовим використанням ввезених на митну територію України товарів (продукції) іноземними інвесторами з метою інвестування.* Аудитом встановлено, що протягом 2015 року та I півріччя 2016 року відповідно до законодавства діяв механізм обов'язкової державної реєстрації іноземних інвестицій. Однак, із липня 2016 року, згідно із внесеними

до законодавства змінами, механізм державної реєстрації таких інвестицій було припинено.

Довідково. Механізм реєстрації іноземних інвестицій визначався статтею 395 Господарського кодексу України від 16.01.2003 № 436 (виключена згідно із Законом України від 31.05.2016 № 1390 "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скасування обов'язковості державної реєстрації іноземних інвестицій", набрав чинності – 25.06.2016), Порядком державної реєстрації (перереєстрації) іноземних інвестицій та її анулювання, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2013 № 139 (далі – Порядок № 139, втратив чинність з 07.10.2016 згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 27.09.2016 № 661 "Про визнання такою, що втратила чинність, постанови Кабінету Міністрів України від 6 березня 2013 р. № 139"), і Порядком підтвердження органами державної податкової служби інформаційних повідомлень про фактичне внесення іноземних інвестицій та векселів, виданих під час увезення в Україну майна як внеску іноземного інвестора до статутного фонду підприємства з іноземними інвестиціями, а також за договорами (контрактами) про спільну інвестиційну діяльність, затвердженим наказом ДПА України від 29.06.2005 № 238, зареєстрованим у Мін'юсті 14.07.2005 за № 756/11036 (далі – Порядок № 238, втратив чинність згідно із наказом Мінфіну від 23.09.2016 № 838 "Про визнання таким, що втратив чинність, наказу Державної податкової адміністрації України від 29 червня 2005 року № 238").

Під час перевірки Київської міської митниці ДФС було встановлено, що протягом 2015 року окремими суб'єктами господарювання здійснено митне оформлення яхт, що вносились до їх статутних фондів іноземними інвесторами, і використано митні преференції зі сплати ввізного мита на загальну суму майже 2,0 млн грн (ТОВ "Сільвер шарк" ввезено яхту морську вартістю 4,6 млн грн, ТОВ "Грандіс ЛТД" – яхту моторну (катер) вартістю 7,1 млн грн, ТОВ "Клуб ТВ" – яхту приватну вартістю 4,9 млн грн, ТОВ "Вінтегра" – яхту для дозвілля вартістю 4,4 млн гривень).

Аудитом встановлено, що документальні перевірки цих суб'єктів господарювання, а також інших 25 суб'єктів (відібраних контрольною групою Рахункової палати), що одержували товари як іноземні інвестиції (елітні автомобілі, агрегати, устаткування, обладнання тощо), щодо дотримання ними вимог законодавства України з питань державної митної справи протягом 2015–2016 років та I кварталу 2017 року не проводились.

Крім цього, при дослідженні питання участі органів ДФС в обов'язковій державній реєстрації іноземних інвестицій, одержаних суб'єктами господарювання, відібраних контрольною групою Рахункової палати, в тому числі тих, що ввозили яхти, встановлено, що в ДФС України відсутня будь-яка інформація про проставляння відмітки на інформаційних повідомленнях органами ДФС за місцем здійснення інвестицій відібраних підприємств.

Довідково. Абзацом другим пункту 4 Порядку № 139 передбачалось, що для державної реєстрації іноземних інвестицій іноземний інвестор подає органу державної реєстрації необхідні документи, зокрема інформаційне повідомлення у трьох примірниках з відміткою територіального органу Міністерства доходів і зборів за місцем здійснення інвестицій про їх фактичне здійснення.

Пунктами 2 і 3 Порядку № 238 передбачалось, що для підтвердження інформаційних повідомлень про фактичне внесення іноземних інвестицій заявник звертається із заявою у письмовій формі до органу державної податкової служби за місцем здійснення інвестиції. Податковий орган розглядає подані документи, у разі потреби перевіряє на місці фактичну наявність майна у заявника і протягом 15 календарних днів з дати одержання письмової заяви ставить відмітку на інформаційному повідомленні про фактичне внесення іноземної інвестиції або надає обґрунтовану відмову в письмовому вигляді.

Разом з тим під час перевірки Одеської митниці ДФС встановлено, що **інформаційні повідомлення, зареєстровані окремими суб'єктами господарювання, мали ознаки фіктивності**. Так, Одеською митницею ДФС при перевірці було надано копії 16 інформаційних повідомлень щодо реєстрації іноземних інвестицій ТОВ "Логістичний центр "Авангард" (комплекс обладнання для проведення дозрівання бананів у розібраному стані вартістю 15,3 млн грн, умовно нарахована сума ввізного мита – **252,9 тис. грн**), зареєстрованих упродовж січня–червня 2016 року і засвідчених підписом посадової особи та скріплених печаткою Департаменту "Агентство з питань інвестицій та розвитку" Одеської облдержадміністрації. Однак при дослідженні факту реєстрації іноземних інвестицій вказаному підприємству контрольною групою Рахункової палати встановлено, що до Департаменту "Агентство з питань інвестицій та розвитку" Одеської облдержадміністрації **заяв на реєстрацію іноземних інвестицій від ТОВ "Логістичний центр "Авангард" не надходило, Департаментом інвестиційні повідомлення не реєструвались**³⁵.

Довідково. Державна реєстрація іноземних інвестицій відповідно до пункту 6 Порядку № 139 здійснювалась шляхом присвоєння органом державної реєстрації інформаційному повідомленню реєстраційного номера, який на всіх трьох примірниках засвідчується підписом посадової особи та скріплюється печаткою органу державної реєстрації, і внесення таким органом відповідного запису до журналу обліку;

✓ **при здійсненні контролю за своєчасністю подання декларантами додаткових декларацій у разі оформлення ними імпорту товарів тимчасовими митними деклараціями.** Аудитом встановлено непоодинокі випадки, коли суб'єкти ЗЕД зменшували свої податкові зобов'язання з митних платежів шляхом здійснення імпорту товарів народного вжитку за тимчасовими деклараціями, порушуючи вимоги частини першої статті 260 Митного кодексу щодо подання додаткової декларації.

Довідково. Відповідно до частини першої статті 260 Митного кодексу, якщо декларант або уповноважена ним особа не володіє точними відомостями про характеристики товарів, необхідні для заповнення митної декларації у звичайному порядку, вона може подати органу доходів і зборів тимчасову митну декларацію на такі товари за умови, що декларуються дані, достатні для поміщення їх у заявлений митний режим, та під зобов'язання про подання додаткової декларації у строк не більше 45 днів з дати оформлення тимчасової митної декларації.

За інформацією ДФС України, у дослідженому періоді за **1 308** тимчасовими митними деклараціями не було подано додаткових декларацій (таблиця 15).

Таблиця 15

Аналіз стану подання тимчасових і додаткових митних декларацій суб'єктами ЗЕД протягом 2015–2016 років та I кварталу 2017 року

Період	Кількість тимчасових декларацій	З них таких, до яких не оформлено додаткових декларацій	Відсоток
2015 рік	6 854	792	11,6
2016 рік	7 267	315	4,3
01.01.2017–20.02.2017*	1 309	201	15,4

* За I квартал 2017 року ДФС України інформація не надана.

³⁵ Лист Департаменту "Агентство з питань інвестицій та розвитку" Одеської облдержадміністрації повідомлено від 03.03.2017 № 314/01.1-16/304.

Контрольною групою Рахункової палати встановлено, що загалом протягом жовтня-листопада 2016 року в зоні діяльності Одеської митниці ДФС здійснене митне оформлення **12 тимчасових митних декларацій**, обсяг оформленого товару "**газовий конденсат**" становив 38 228,532 тис. кг. Відправником товару згідно з графою 2 митних декларацій є "NATIONAL IRANIAN OIL COMPANY" (IRAN), а отримувачем – ПАТ "Транснаціональна фінансово-промислова нафтова компанія "Укртатнафта". Аудитом встановлено, що в графі 33 митних декларацій було заявлено код товару згідно з **УКТЗЕД 2709001000**, за яким, зокрема, **ставка акцизного податку становила 0 відсотків**.

Під час здійснення митного контролю та оформлення декларацій (згідно з листами ДМСУ від 12.02.2009 № 11/3-34/1203-ЕП і від 30.03.2009 № 11/4-10.292797-ЕП) посадові особи Одеської митниці ДФС взяли проби (зразки) товарів для проведення досліджень (аналізу, експертизи) з метою встановлення характеристик, визначених для класифікації товарів згідно з УКТЗЕД, і разом із запитом "про проведення досліджень" передали проби до Спеціалізованої лабораторії з питань експертизи та досліджень ДФС (м. Київ) (далі – СЛЕД). На підставі висновків СЛЕД винесено 12 рішень про визначення коду товару: **код товару змінено з 2709001000 на 2710192900** згідно з УКТЗЕД. У результаті за визначеним кодом **ставка акцизного податку становила 183 євро за 1000 літрів**, відповідно, державним бюджетом **недоотримано 310,9 млн грн акцизного податку**.

На момент завершення аудиту додаткові митні декларації зазначеним суб'єктом ЗЕД не подавались.

При цьому слід зазначити, що митне оформлення товару за кодом **УКТЗЕД 2710192900** мало здійснюватися виключно Енергетичною митницею ДФС³⁶.

Крім того, встановлено, що в процесі митного оформлення тимчасових митних декларацій посадовими особами Одеської митниці ДФС у порушення вимог статей 53 і 55 Митного кодексу не витребувались всі необхідні документи для правильного визначення митної вартості товарів, що давало змогу окремим суб'єктам ЗЕД здійснювати митне оформлення товарів широкого вжитку за **мінімальним рівнем митної вартості**. При цьому посадовими особами Одеської митниці ДФС не виконувались вимоги частини першої статті 256 і частини дев'ятої статті 260 Митного кодексу, зокрема: **якщо посадова особа митного контролю не може виконати митні формальності у повному обсязі, вона має відмовити у митному оформленні**.

Як наслідок, на Одеській митниці ДФС у досліджуваному періоді мав місце випуск у вільний обіг товарів (взуття, тканини) за тимчасовими митними деклараціями, які передбачають встановлення точних відомостей про код товару згідно з УКТЗЕД після проведення їх дослідження, отримання додаткової декларації. Так, у лютому-березні 2017 року в зоні діяльності Одеської митниці ДФС чотири суб'єкти ЗЕД здійснили митне оформлення товарів широкого вжитку (взуття, тканини) за тимчасовими деклараціями (ТОВ "АЛІВЕН" (20 тимчасових митних декларацій), ТОВ "ПРИМА КОЛУМЕН"

³⁶ Відповідно до наказу Міністерства фінансів України від 20.04.2015 № 448 "Про затвердження Переліку товарів, митне оформлення яких здійснюється Енергетичною митницею Державної фіскальної служби України".

(44 тимчасові митні декларації), ТОВ "ПАНАДЖИ" (6 тимчасових митних декларацій), ТОВ "ДЖИМАРА" (52 тимчасові митні декларації) за митною вартістю, яка **в декілька разів була нижчою мінімального рівня митної вартості на відповідні товари згідно із системою ЄАІС ДФС**. Так, наприклад, у лютому 2017 року ввезено взуття: ТОВ "АЛВЕН" за митною вартістю 2,01-2,5 дол. США/кг; ТОВ "ДЖИМАРА" – 2,6 дол. США/кг, ТОВ "ПАНАДЖИ" – 2,0 дол. США/кг, при цьому мінімальна митна вартість цієї продукції за системою ЄАІС ДФС становила **6,58 дол. США/кг**. За розрахунками контрольної групи Рахункової палати, цими суб'єктами ЗЕД **своєчасно не сплачено до державного бюджету близько 29,9 млн гривень**. Отже, внаслідок недотримання посадовими особами Одеської митниці ДФС вимог Митного кодексу, за своєчасного подання вказаними суб'єктами ЗЕД додаткових декларацій вони мали **можливість відстрочити сплату до державного бюджету частини належних митних платежів**.

Довідково. За інформацією Одеської митниці ДФС (лист від 13.04.2017 № 432/5/15-70-19), за фактами здійснення вищевказаних митних оформлень з метою встановлення посадових осіб митниць, що здійснювали відповідні митні формальності, на даний час на підставі службової записки голови дисциплінарної комісії з розгляду дисциплінарних справ від 06.04.2017 № 993/15-70-65 "Щодо надання доручення" проводиться збір матеріалів, особистих пояснень, службових характеристик та іншої інформації;

✓ **під час здійснення контролю при застосуванні митного режиму переробки органами ДФС на недостатньому рівні забезпечувався контроль за списанням (утилізацією) відходів, що утворились унаслідок переробки товарів, поміщених у режим переробки на митній території України**. Так, у зоні діяльності Одеської митниці ДФС у трьох суб'єктів господарської діяльності (ПП "Балтська швейна фабрика", ПП "Балтська хутова фабрика", ТОВ "ТІМДРЕСС ДЕБЕТЕКС") за результатами переробки товарів отримано відходів у вигляді обрізків крою тканини та флізеліну, за розрахунками, **близько 10,5 відс. увезених іноземних товарів, поміщених у режим переробки**. При цьому відходи переробки не були реекспортовані та не були поміщені в будь-який інший митний режим. Слід зазначити, що ГУ ДФС в Одеській області (зокрема, спільно з працівниками Одеської митниці ДФС) у досліджуваному періоді не проводились перевірки дотримання суб'єктами ЗЕД вимог законодавства щодо використання товарів, увезених у митному режимі переробки.

Довідково. Для порівняння: за даними Чернівецької митниці, у 2015–2016 роках і січні-лютому 2017 року у п'яти СПД, які здійснювали виготовлення одягу, відходи, що утворилися в процесі переробки іноземної сировини (в обсязі від 0,3 до 4,0 відс. загальної кількості одержаних товарів у такому митному режим), розмитнювалися в митному режимі "імпорт 40" (вільний обіг), внаслідок чого здійснено їх митне оформлення в режимі імпорту відходів чи супутніх продуктів переробки давальницької сировини, одержаної в митному режимі переробки на митній території України, в загальній кількості 155,7 тонни митною вартістю 1 662,9 тис. грн при цьому сплачено 354,3 тис. грн митних платежів до державного бюджету.

Під час проведення аудиту у Вінницькій митниці ДФС вибірковою перевіркою встановлено, що керівництвом митного поста (далі – МП) "Вінниця-центральний" у перевіреному періоді **надавались дозволи на здійснення ТОВ "Козятинська швейна фабрика" переробки імпортованих товарів за неналежного аналізу документів**, поданих до розгляду, що є порушенням пункту 5, розділу V наказу Мінфіну від 31.05.2013 № 657 "Про

виконання митних формальностей відповідно до заявленого митного режиму" (далі – наказ № 657), внаслідок чого **створювались ризики використання цим ТОВ імпортованих товарів без сплати митних платежів.**

Довідково. Наданими до аудиту проформою-рахунками, специфікаціями, доповненнями до контрактів, а також технологічною схемою переробки давальницької сировини, які додавались у перевіреному періоді ТОВ "Козятинська швейна фабрика" до заявок на одержання дозволів на переробку давальницької сировини, не передбачалось обґрунтувань втрат товарів, зокрема найменування та кількості відходів переробки, проте передбачено повне використання сировини на виготовлення готової продукції, а залишок сировини (тканини) визначено із показником 0. Більшістю контрактів вказаного СПД передбачено, що замовник здійснює резервну поставку товарів (тканинами прикладних матеріалів тощо) до 3,0 відс. обсягу поставленої сировини для виконання замовлення. Окремими контрактами передбачено, що міжлекальні відходи, якщо вони становлять не більше 3,0 відс. загальної кількості сировини, не повертаються замовнику.

У жодному випадку **представники МП "Вінниця-центральний" не брали участі в проведенні зважування та утилізації відходів** (непридатних до подальшого використання за призначенням), які утворилися внаслідок переробки ТОВ "Козятинська швейна фабрика" сировини, ввезеної на митну територію України (за даними актів, вони знищувались у складі твердих побутових (промислових) відходів загалом на підприємстві).

При цьому під час дослідження митних декларацій вказаного суб'єкта господарювання, за даними АСМО "Інспектор", встановлено, що посадовими особами МП "Вінниця-центральний" **у порушення вимог пункту 13 розділу V наказу № 657 протягом перевіреного періоду до митних декларацій не долучались документи, які підтверджують видалення відходів**, що утворилися унаслідок переробки товарів, поміщених у режим переробки на митній території України, **а також не видавались дозволи на видалення (утилізацію) таких відходів.**

Аналіз даних митних декларацій засвідчив, що ТОВ "Козятинська швейна фабрика" здійснено списання іноземної сировини: за митними деклараціями, оформленими у 2015 році, – **26,4 відс.**, у 2016 році, – **11,5 відс.** від загальної кількості одержаної сировини у такому митному режимі. При цьому за окремими дозволами списання/утилізація одержаної сировини в митному режимі переробки на митній території України здійснювалось **в обсягах близько 40-50 відсотків.**

Усього, за розрахунками контрольної групи Рахункової палати, **сума митних платежів за частиною відходів з іноземної сировини, поміщеної протягом 2015– 2016 років у митний режим переробки ТОВ "Козятинська швейна фабрика" з порушенням вимог пунктів 5 і 13 розділу V наказу № 657, за умови її поміщення в митний режим "імпорт 40" (вільний обіг) могла становити близько 509,6 тис. грн (ПДВ – 425,3 тис. грн, ввізного мита (у т. ч. додаткового – 84,3 тис. грн);**

✓ **при здійсненні контролю за тимчасовим увезенням на митну територію України транспортних засобів.** Так, Чернівецькою митницею ДФС станом на 01.03.2017 за умови перебування на обліку 1 433 од. ввезених нерезидентами автомобілів, які перевищили терміни перебування на території України, не ініційовано жодного звернення до Міграційної служби (з приводу місця перебування їх власників), а відповідні орієнтування до органів державної автомобільної інспекції (управління патрульної поліції) надіслано

щодо 740 транспортних засобів (у 51,6 відс. загальної кількості випадків). За цими порушеннями фахівцями Чернівецької митниці ДФС було складено лише 12 протоколів (0,8 відс. від загальної кількості порушень), у деяких випадках необхідні дані про порушення вносились до розділу "Орієнтування" АСМО "Інспектор" після перевищення термінів перебування. Протягом 2015–2016 років та січня – лютого 2017 року Чернівецькою митницею ДФС взагалі не надсилалась інформація відповідним підрозділам Національної поліції про користувачів тимчасово ввезених автомобілів, що звернулись із заявою про подовження термінів перебування на митній території України (розглянуто 418 заяв) та при цьому раніше не встали на облік у відповідних підрозділах МВС.

Подібні недоліки мали місце в роботі Харківської, Сумської, Одеської митниць ДФС.

Під час проведення аудиту у Вінницькій митниці встановлено, що у 2015–2016 роках у зоні її діяльності за договорами оперативного лізингу ТОВ "ЯнЕір ЛТД" ввезено на митну територію України три повітряні судна, які оформлено в режимі тимчасового ввезення з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами. Водночас контрольною групою Рахункової палати встановлено, що **одним із цих літаків для внутрішніх перевезень у 2015–2016 роках користувалося ТОВ "ЯнЕір ЛТД", що є порушенням вимог частини другої статті 105, частини третьої статті 189 Митного кодексу.**

Зокрема, відповідно до митної декларації від 12.02.2015 № 401090002/2015/002459 ТОВ "ЯнЕір ЛТД" у режимі тимчасового ввезення з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами в сумі **25 046,9 тис. грн** ввезено літак цивільної авіації BOEING 737-400, реєстраційний № UR-CNP³⁷. За інформацією Державної авіаційної служби України³⁸ та Державного підприємства з обслуговування повітряного руху України³⁹, отриманою на запити контрольної групи Рахункової палати, встановлено, що повітряним судном BOEING 737-400 (реєстраційний № UR-CNP) під час перебування на митній території України в режимі тимчасового ввезення здійснено **два внутрішні польоти**⁴⁰. При цьому Вінницькою митницею ДФС не ініціювалось контролю за режимом використання повітряного судна BOEING 737-400 (реєстраційний № UR-CNP), у тому числі шляхом надсилання запитів до уповноважених органів.

Аудитом встановлено, що контроль за дотриманням контролюючими органами вимог чинного законодавства у сфері державної митної справи протягом 2015–2016 років та I кварталу 2017 року здійснювався структурними підрозділами внутрішнього аудиту органів ДФС при проведенні аудитів, тематичних і комплексних перевірок головних управлінь ДФС у регіонах, митниць, а також структурних підрозділів ДФС. Крім цього, до таких контрольних заходів залучались фахівці підрозділів організації митного контролю, протидії митним правопорушенням та адміністрування митних платежів.

³⁷ Завершення митного режиму за вказаною вище митною декларацією оформлено Київською міською митницею ДФС 30.06.2015.

³⁸ Лист від 16.03.2017 №1.1.22-2405.

³⁹ Лист від 16.03.2017 №1-31-938.

⁴⁰ 12.02.2015 – з пункту вильоту Вінниця - Гавришівка до пункту прильоту Харків; 20.06.2015 – з пункту вильоту Харків до пункту прильоту Київ - Жуляни.

Протягом 2015–2016 років та I кварталу 2017 року ДФС України було проведено **6 тематичних аудитів** з питань державної митної справи (по три внутрішні аудити у 2015 і 2016 роках), а також **39 перевірок митниць ДФС** (у 2015 році – 19 перевірок, у 2016 році – 18, у I кварталі 2017 року – 2 перевірки).

Контрольною групою Рахункової палати за результатами опрацювання матеріалів зазначених перевірок встановлено, що фахівцями ДФС під час проведення перевірок виявлено **системні порушення митницями ДФС** вимог нормативно-правових актів з питань митної справи, зокрема:

- у порушення вимог частини першої статті 54 Митного кодексу, підпункту 4.5.10 пункту 4.5 розділу VI Порядку виконання митних формальностей при здійсненні митного оформлення товарів із застосуванням митної декларації на бланку єдиного адміністративного документа, затвердженого наказом Мінфіну від 30.05.2012 № 631, зареєстрованим у Мін'юсті 10.08.2012 за № 1360/21672 (далі – **Порядок № 631**), встановлені випадки неправильного визначення митної вартості товарів, задекларований рівень якої є меншим від вартості ідентичних/подібних товарів, оформлених, зокрема, за основним методом визначення митної вартості;

- у порушення вимог статей 239-243 Митного кодексу не проводилась робота щодо розпорядження конфіскованим майном;

- у порушення вимог статті 255 Митного кодексу перевищувався чотиригодинний термін здійснення митного контролю та митного оформлення товарів;

- у порушення статті 329 Митного кодексу, Порядку створення зон митного контролю, затвердженого наказом Мінфіну від 22.05.2012 № 583, зареєстрованим у Мін'юсті 01.06.2012 за № 879/21191, не забезпечувалось створення зон митного контролю з метою контролю за товарами, які зберігаються на відповідальному зберіганні підприємствами;

- у порушення вимог статей 336 і 337 Митного кодексу не здійснювалась перевірка документів, надання яких передбачено частиною третьою статті 335 Митного кодексу, щодо права володіння, користування та/або розпорядження ввезеними товарами;

- у порушення вимог Закону України від 04.11.1999 № 1212 "Про єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску через державний кордон України", Порядку справляння єдиного збору у пунктах пропуску через державний кордон, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.12.2002 № 1569, не забезпечувався контроль за сплатою єдиного збору, який справляється у пунктах пропуску через державних кордон України;

- у порушення вимог підпункту 4.5.5 пункту 4.5 розділу 4 Порядку № 631 неправильно класифіковано товар;

- не дотримано вимог Порядку внесення інформації про можливі порушення законодавства з питань державної митної справи до модуля "Орієнтування" АСМО "Інспектор", затвердженого наказом ДФС від 29.05.2016 № 386, щодо неналежного відпрацювання орієнтувань, що надходять від правоохоронних органів, за окремими суб'єктами ЗЕД.

За результатами аудиторських досліджень **підтверджено можливість удосконалення системи внутрішнього контролю, яка впливає на якість виконання функцій (процедур), покладених на ДФС у сфері державної митної**

справи, і надано ряд рекомендацій щодо удосконалення нормативно-правової бази, підвищення рівня контролю, вжиття інших заходів.

Проте окремі рекомендації залишилися невиконаними, при цьому неодноразово здійснювалося перенесення термінів виконання заходів або мав місце формальний підхід до їх виконання.

Отже, незважаючи на те, що за результатами перевірок підрозділами внутрішнього аудиту вживались заходи організаційного характеру, зокрема видавались відповідні накази ДФС, винні посадові особи притягувалися до відповідальності, **організація ДФС контролю та вжиття ефективних заходів щодо належного виконання повноважень митниць проводились на низькому рівні.** Це також підтверджують виявлені контрольною групою Рахункової палати під час аудиту непоодинокі факти порушень митного законодавства, зокрема, Одеською і Харківською митницями ДФС (щодо правильності визначення митної вартості та класифікації товарів, контролю при застосуванні митного режиму переробки, контролю за тимчасовим ввезенням на митну територію України транспортних засобів тощо)⁴¹, які і раніше під час перевірок вказаних митниць підрозділами внутрішнього аудиту ДФС України.

Отже, органами ДФС не забезпечено здійснення ефективного контролю за суб'єктами ЗЕД, зокрема, щодо правильності визначення митної вартості товарів, цільового використання товарів, увезених з отриманням податкових пільг, дотримання вимог законодавства при ввезенні товарів у режимі переробки тощо. За результатами вибіркового перевірок документів контрольною групою Рахункової палати виявлено низку порушень суб'єктами ЗЕД митного законодавства, внаслідок чого недонадходження до державного бюджету становили, за розрахунками, близько 318,1 млн гривень.

ДФС України також не забезпечено реалізації системних організаційно-розпорядчих заходів, які б сприяли покращенню роботи митниць ДФС із забезпечення ефективної протидії правопорушенням законодавства з питань державної митної справи.

ВИСНОВКИ

1. Протягом 2015–2016 років і I кварталу 2017 року органами Державної фіскальної служби України не забезпечено створення дієвої та ефективної системи контролю за дотриманням суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності вимог законодавства України з питань державної митної справи під час ввезення товарів на митну територію України, а також за повнотою і своєчасністю надходження до державного бюджету митних платежів.

⁴¹ Акт перевірки Одеської митниці ДФС від 19.06.2015 № 1123/99-99-14 з окремих питань організації роботи митниці за січень-травень 2015 року. Акт перевірки Харківської митниці ДФС від 20.10.2015 № 1949/99-99-14-14-01-01-21 з окремих питань організації роботи митниці за січень-вересень 2015 року.

Протягом 2015–2016 років і I кварталу 2017 року органами ДФС забезпечено надходження до державного бюджету **505,6 млрд грн митних платежів**.

Водночас мало місце невиконання індикативних показників: у 2015 році – з податку на додану вартість та у I кварталі 2017 року – з акцизного податку, внаслідок чого **недонадходження до державного бюджету за цими податками становили 301,6 млн гривень**.

Забезпечення надходжень митних платежів у дослідженому періоді відбувалося за рахунок насамперед знецінення національної валюти, законодавчих змін у частині збільшення ставок митних платежів, а також поступового збільшення обсягів зовнішньої торгівлі.

Податковий борг суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності з митних платежів на кінець 2016 року збільшився в **3,2 рази** порівняно з 2015 роком і досяг майже **140,0 млн гривень**.

Через відсутність належної взаємодії між органами ДФС і правоохоронними органами, органами державної виконавчої служби, іншими державними органами, а також з митними органами інших країн світу проведені заходи із забезпечення дотримання суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності митного законодавства були неефективними.

ДФС України не володіє повною інформацією про стан забезпечення технічними засобами митниць ДФС, що свідчить про **відсутність належної уваги до матеріально-технічного забезпечення митних органів**. У дослідженому періоді відсутня позитивна динаміка автоматизації та інформатизації процесів митного контролю та митного оформлення. Як наслідок, усі перевірені митні органи не оснащені технічними засобами митного контролю в обсягах, передбачених внутрішніми розпорядчими документами. Така ситуація негативно впливала не лише на якість і своєчасність надання митних послуг, а й створювала корупційні ризики та небезпеку ввезення на територію України або вивезення з України заборонених і контрабандних товарів.

Водночас встановлено факт неефективного використання бюджетних коштів на суму **понад 5,1 млн грн** на створення в Одеській митниці ДФС нового митного посту "Відкритий митний простір", який був укомплектований працівниками, проте, не приступивши до виконання функцій щодо митного оформлення товарів, ліквідований.

2. Нормативно-правове забезпечення у сфері державної митної справи у перевіреному періоді було неузгодженим, не сприяло спрощенню митних формальностей, прискоренню митного оформлення товарів та покращенню адміністрування митних платежів, зокрема:

2.1. Незважаючи на те, що Митний кодекс України набрав чинності з 01.06.2012, органами державної влади не забезпечено прийняття окремих нормативних актів, передбачених цим кодексом. Так, Мінфіном не забезпечено розроблення та затвердження форми заяви про видачу сертифіката уповноваженого економічного оператора та анкети з результатами самооцінки, проведеної заявником для отримання статусу уповноваженого економічного оператора, як це передбачено главою 2 Митного кодексу України.

Водночас законопроекти, спрямовані на усунення недоліків норм Митного кодексу України щодо функціонування інституту уповноваженого економічного оператора, були подані Кабінетом Міністрів України на розгляд Верховної Ради України лише у червні 2016 року. Як наслідок, норми глави 2 Митного кодексу щодо функціонування інституту уповноваженого економічного оператора не діють, що не сприяло спрощенню митних формальностей.

2.2. У дослідженому періоді законодавством не передбачались обмеження щодо оформлення суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності товарів у митний режим переробки на тимчасово окупованій території України, на якій органи державної влади не здійснюють своїх повноважень. За цих обставин митні органи не мали права відмовити в такому оформленні. При цьому оформлення товарів у режим переробки на тимчасово окупованій території фактично виводило їх з-під митного контролю, оскільки органи ДФС позбавлені можливості контролювати цільове використання таких товарів і дотримання умов відповідного митного режиму.

При цьому нормами статей 148 і 305 Митного кодексу, а також постанови Кабінету Міністрів України від 27.03.2013 № 295 "Про деякі питання перебування товарів у митному режимі переробки на митній території України, обмеження і заборони щодо поміщення окремих товарів у зазначений митний режим та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів Кабінету Міністрів України" не передбачалось обов'язкового надання фінансових гарантій майже для всіх товарів у разі поміщення в митний режим переробки (крім групи 17 згідно з УКТЗЕД – цукру і кондитерських виробів з цукру), що не давало можливості забезпечити вчасне стягнення до державного бюджету належних йому митних платежів. Як наслідок, були ризики ухилення окремими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності від сплати митних платежів шляхом оформлення товарів у митний режим переробки на тимчасово окупованій території з умовним звільненням від оподаткування.

2.3. За інформацією ДФС України, на сьогодні не забезпечено повного перегляду ставок ввізного мита, розмір яких менший граничного рівня, встановленого Протоколом про вступ України до Світової організації торгівлі, що не сприяє захисту вітчизняних товаровиробників та збільшенню надходжень до державного бюджету митних платежів. Так, ДФС України виявлено 1 940 ставок (19,5 відс. загальної їх кількості), що були нижчі за рівень, встановлений зобов'язаннями України перед СОТ.

2.4. До цього часу не узгоджені між собою норми Податкового і Митного кодексів України в частині посилання на центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, та органи доходів і зборів, а також визначення порядку та процедур проведення перевірок і звірок органами державної фіскальної служби.

2.5. Норми Митного кодексу України, якими передбачається звільнення від оподаткування митними платежами партій товарів незначної вартості, що переміщуються (пересилаються) у міжнародних поштових та експрес-відправленнях, суттєво відрізняються від аналогічних положень законодавства ЄС. Так, стаття 114 Регламенту Ради (ЄС) від 16.11.2009 № 1186 про встановлення у Співтоваристві системи звільнень від мита обмежує вартість таких товарів у сумі до 10 євро, що у 15 раз менше, ніж передбачено частиною першою статті 234 Митного кодексу України (150 євро). Внаслідок таких пільг протягом 2015–

2016 років і I кварталу 2017 року в Україну було ввезено товарів на загальну суму **понад 35,2 млрд грн** без сплати до державного бюджету митних платежів.

У разі якщо б звільнення від оподаткування митними платежами передбачалось для міжнародних поштових та експрес-відправлень вартістю до 10 євро, то, виходячи із зазначених обсягів ввезених в Україну товарів, їх отримувачі сплатили б, за розрахунками, до державного бюджету **понад 4,5 млрд грн** ввізного мита та податку на додану вартість.

2.6. Окремі норми Закону України від 16.04.1991 № 959 "Про зовнішньоекономічну діяльність" не узгоджуються з чинним законодавством. Зокрема, норми статті 11 цього Закону щодо порядку встановлення і скасування ставок податків не відповідають вимогам статті 93 Конституції України; стосовно гарантій держави щодо стабільності, кількості видів і розміру податків на строк не менш як 5 років – не узгоджуються із Податковим кодексом України. У Законі містяться посилання на Єдиний митний тариф України, який втратив чинність з 01.06.2012 згідно з Митним кодексом, а також на орган виконавчої влади з питань економічної політики, органи державної податкової інспекції та органи доходів і зборів, які припинили свою діяльність після адміністративної реформи.

2.7. Аудитом встановлено, що у перевіреному періоді діяли Методичні рекомендації щодо роботи посадових осіб митних органів з аналізу, виявлення та оцінки ризиків при здійсненні контролю правильності визначення митної вартості товарів, затверджені наказом Державної митної служби України від 13.07.2012 № 362 (втратили чинність з 11.09.2015), Методичні рекомендації щодо роботи посадових осіб органів доходів і зборів з аналізу, виявлення та оцінки ризиків при здійсненні контролю за правильністю визначення митної вартості товарів, які переміщуються через митний кордон України, затверджені наказом ДФС України від 11.09.2015 № 689 (набрали чинності з 11.09.2015), а також наказ Державної митної служби України від 13.10.2006 № 885 "Про забезпечення контролю за правильністю визначення митної вартості транспортних засобів, вузлів та агрегатів". Однак ці документи мали рекомендаційний характер, тобто не були обов'язковими для застосування, а отже, органи ДФС мали право не враховувати їхніх вимог, здійснюючи контроль за правильністю визначення митної вартості товарів, які переміщуються через митний кордон України.

3. Мінфіном і ДФС не забезпечено належного планування та прогнозування надходжень до Державного бюджету України митних платежів. Так, при збільшенні розрахованих Мінфіном планових показників надходження цих платежів на 2016 рік згідно з дорученням Кабінету Міністрів України на 12,3 відс., скориговані (збільшені) планові показники були перевиконані органами ДФС на 8,3 відсотка.

На момент проведення аудиту ДФС України не затверджено та не доведено до митниць ДФС індикативних показників надходжень митних платежів на 2017 рік, що пов'язано з необхідністю узгодження цих показників у частині митних платежів до спеціального фонду з Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету. За інформацією ДФС України, щомісячні індикативні показники надходжень митних платежів на 2017 рік були надіслані Комітету, але на час завершення аудиту інформація про стан їх розгляду та погодження в ДФС України відсутня.

4. Органами ДФС не забезпечено належного контролю за дотриманням суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності вимог законодавства України з питань державної митної справи під час ввезення товарів на митну територію України та сплати митних платежів.

4.1. ДФС України та Мінекономрозвитку не забезпечено належного виконання вимог статті 16 Закону України "Про зовнішньоекономічну діяльність" у частині щомісячного обміну інформацією з питання ліцензування зовнішньоекономічної діяльності. Так, за інформацією ДФС України за 2015–2016 роки і I квартал 2017 року, ДФС отримано від Мінекономрозвитку лише 9 листів-повідомлень щодо суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, яким було надано відповідні ліцензії.

Водночас у ДФС України відсутня інформація про виявлені її органами факти порушення суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності встановленого режиму ліцензування та застосування до порушників передбачених законодавством санкцій.

4.2. Робота органів ДФС щодо контролю за дотриманням суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності митних правил була неефективною та не сприяла зменшенню порушень у цій сфері. Так, безпосередньо митниці ДФС протягом 2015–2016 років і I кварталу 2017 року розглянуто понад **23 тис. справ** про порушення митних правил та застосовано адміністративних стягнень у вигляді штрафів на суму понад **1 244,6 млн грн**, з яких до державного бюджету надійшло **61,5 млн гривень**. Крім того, у дослідженому періоді на розгляді в судах перебувало близько **20,5 тис. таких справ**, за якими прийняті рішення про застосування штрафних санкцій на суму **1 217,0 млн грн**, з яких до державного бюджету надійшло **42,3 млн гривень**. Отже, із застосованих до суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності штрафів за порушення ними митних правил у загальній сумі майже **2,5 млрд грн** до державного бюджету сплачено близько **104 млн грн**, або **4,2 відсотка**.

4.3. ДФС України при формуванні проектів планів-графіків проведення документальних планових перевірок не приділяла належної уваги перевіркам суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Так, упродовж дослідженого періоду у проектах планів-графіків проведення документальних планових перевірок платників податків органами ДФС у деяких регіонах взагалі не були заплановані такі перевірки юридичних осіб з питань державної митної справи, зокрема, у 2015 році – у 6 регіонах, у 2016 році – у 8 регіонах, у I кварталі 2017 року – у 15 регіонах. При цьому **органами ДФС не забезпечено виконання в повному обсязі плану-графіка проведення документальних планових перевірок.** У середньому документальними плановими перевірками у 2015 році було охоплено **0,2 відс.** суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, у 2016 році – **0,1 відс.**, у I кварталі 2017 року – **0,04 відсотка**.

При цьому результативність планових перевірок (донарахування грошових зобов'язань на одну перевірку) була значно нижча, ніж результативність позапланових і невізних документальних перевірок, що **свідчить про неефективність такого планування.**

Загальна сума донарахованих грошових зобов'язань з митних платежів внаслідок порушення суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності митного законодавства становила **963,7 млн грн**, з них **узгоджено податкових зобов'язань на 130,7 млн грн**, або **13,6 відс.**, з яких забезпечено надходження до

державного бюджету на загальну суму **49,4 млн грн, або 5,1 відс.** від донарахованих сум грошових зобов'язань з митних платежів за результатами перевірок суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

4.4. Територіальними органами ДФС через відсутність належного контролю з боку ДФС України не забезпечено проведення **щоквартальної інвентаризації** матеріалів перевірок, призначених за ініціативою правоохоронних і судових органів, за результатами яких не прийнято податкових повідомлень-рішень. Так, протягом дослідженого періоду інвентаризація проведена лише щодо **36** матеріалів таких перевірок, або **57,1 відс. від** загальної кількості перевірок, за результатами яких проведені донарахування податкових зобов'язань. При цьому деякими органами ДФС (ГУ ДФС у м. Києві, Офіс великих платників ДФС) запити для проведення звірок з правоохоронними органами щодо перевірок, проведених у 2015–2016 роках, надіслані лише під час проведення Рахунковою палатою цього аудиту.

4.5. Органами ДФС не забезпечено належної взаємодії і координації дій з Державною виконавчою службою України з питань реалізації переданого їй органам за рішеннями судів майна, конфіскованого митницями у суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, які порушили вимоги законодавства з питань державної митної справи, що створювало ризики недоотримання бюджетом коштів від реалізації такого майна. Так, протягом 2015–2016 років органами державної виконавчої служби було отримано від митниць ДФС конфіскованого майна на **280 млн грн**, після реалізації частини цього майна до державного бюджету надійшло **35,1 млн грн**, при цьому **обсяги нестач (крадіжок) конфіскованого майна**, яке зберігалось в органах державної виконавчої служби, становили **35,5 млн гривень**.

5. Аудитом встановлено ряд порушень і недоліків у роботі органів ДФС у частині організації та проведення контролю за правильністю та повнотою нарахування митних платежів, правомірністю використання суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності податкових і митних пільг та дотриманням ними умов окремих митних режимів.

5.1. Контрольною групою Рахункової палати виявлено низку порушень суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності митного законодавства, внаслідок чого недонадходження до державного бюджету становили, за розрахунками, **понад 640 млн грн**, зокрема:

- під час аудиту в Одеській митниці ДФС за результатами вибіркової перевірки встановлено, що в порушення вимог статей 54 і 55 Митного кодексу посадовими особами Одеської митниці ДФС не вжито всіх заходів щодо контролю за правильністю визначення митної вартості та класифікації товарів (встановлено 45 випадків), увезених у 2016 році та I кварталі 2017 року на митну територію України товарів, у результаті чого державним бюджетом недоотримано майже **7,2 млн грн** митних платежів (ввізного мита – 1,5 млн грн, ПДВ – 5,7 млн грн);

- внаслідок неефективного контролю за своєчасним поданням додаткових декларацій відповідно до вимог частини першої статті 260 Митного кодексу України у 2015 році суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності **не було подано додаткових декларацій за 792 тимчасовими митними деклараціями**, або **11,6 відс.** від загальної кількості поданих тимчасових митних декларацій, у

2016 році – **315 тимчасових митних декларацій**, або **4,3 відс.**, у I кварталі 2017 року – **201 тимчасова митна декларація**, або **15,4 відсотка**. Наприклад, Одеською митницею ДФС протягом 2016 року здійснювалось митне оформлення товару "газовий конденсат" за тимчасовими деклараціями без подальшого надання декларантом додаткових декларацій, що призвело до недонадходжень до державного бюджету митних платежів на суму майже **310 млн гривень**.

Слід зазначити, що норми статті 260 Митного кодексу навіть у разі своєчасного подання суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності додаткової декларації дають йому **можливість відстрочити сплату частини належних митних платежів**;

- через відсутність належної взаємодії з органами міграційної служби і патрульної поліції за виявленими органами ДФС випадками порушень вимог митного законодавства при тимчасовому ввезенні автомобілів особистого користування, а також при ввезенні автомобілів особистого користування і комерційного призначення з метою транзиту через митну територію України протоколи про такі порушення органами ДФС здебільшого не складались. Так, у 2015 році протоколи складались у 44,8 відс. випадків порушень, у 2016 році – 51,3 відсотка. За оцінками контрольної групи Рахункової палати, недонадходження до державного бюджету за рахунок незастосування органами ДФС санкцій до порушників законодавства при тимчасовому ввезенні та транзиті автомобілів могли становити, за розрахунками, **понад 323 млн гривень**.

При цьому аудитом встановлено, що інформаційна система обліку АСМО "Інспектор" не дає можливості органам ДФС провести моніторинг дотримання термінів перебування на території України тимчасово ввезених автомобілів, власники яких скористалися для в'їзду і виїзду пунктами пропуску, підпорядкованими різним митницям.

5.2. Органами ДФС не забезпечено належного контролю:

- за **цільовим використанням увезених на митну територію України товарів (продукції) іноземними інвесторами з метою інвестування, які звільнялись від сплати митних платежів при їх ввезенні**. Під час перевірки Київської міської митниці ДФС було встановлено, що протягом 2015 року окремими суб'єктами господарювання здійснено митне оформлення яхт, елітних автомобілів, але документальні перевірки вказаних суб'єктів господарювання щодо дотримання ними вимог законодавства України з питань державної митної справи протягом 2015–2016 років і I кварталу 2017 року органами ДФС не проводились.

Під час перевірки Одеської митниці ДФС встановлено, що інформаційні повідомлення, зареєстровані окремим суб'єктам господарювання, мали ознаки фіктивності: до департаменту "Агентство з питань інвестицій та розвитку" Одеської облдержадміністрації заяв на реєстрацію іноземних інвестицій від цих суб'єктів не надходило, департамент інвестиційні повідомлення не реєстрував.

При цьому, досліджуючи питання участі органів ДФС в обов'язковій державній реєстрації іноземних інвестицій, одержаних суб'єктами господарювання, відібраних контрольною групою Рахункової палати, в тому числі тих, що ввозили яхти та елітні автомобілі, було встановлено, що у **ДФС України відсутня будь-яка інформація** про відпрацювання інформаційних

повідомлень і проставляння на них відмітки органами ДФС за місцем здійснення інвестицій відібраних підприємств;

- при застосуванні митного режиму переробки. Так, встановлені випадки, коли представники окремих митних органів не брали участі в проведенні зважування та утилізації відходів, до митних декларацій не долучались документи, які підтверджують видалення відходів, що утворились унаслідок переробки товарів, поміщених у режим переробки на митній території України, а також не видавались дозволи на видалення (утилізацію) таких відходів. При цьому за окремими дозволами здійснювалось списання/утилізація імпортованої на територію України сировини в митному режимі переробки **в обсягах близько 40-50 відсотків.**

6. Аудитом встановлено, що за результатами заходів, які проводились структурними підрозділами внутрішнього аудиту органів ДФС, готувались рекомендації щодо удосконалення нормативно-правової бази, підвищення рівня контролю, вжиття заходів організаційного характеру. Проте водночас окремі рекомендації не виконано, неодноразово здійснювалося перенесення термінів виконання заходів або виконувались вони формально, що негативно впливало на їх ефективність.

ПРОПОЗИЦІЇ

1. Поінформувати Верховну Раду України про результати аудиту ефективності виконання органами Державної фіскальної служби України повноважень у сфері державної митної справи та боротьби з правопорушеннями під час застосування митного законодавства.

2. Відомості у формі рішення Рахункової палати про результати аудиту ефективності виконання органами Державної фіскальної служби України повноважень у сфері державної митної справи та боротьби з правопорушеннями під час застосування митного законодавства надіслати Кабінету Міністрів України та запропонувати розглянути питання:

- розроблення заходів, спрямованих на посилення контролю за тимчасовим ввезенням транспортних засобів на територію України та усунення схем ухилення від оподаткування при ввезенні таких транспортних засобів;

- перегляду ставок ввізного мита, розмір яких менший граничного рівня, встановленого Протоколом про вступ України до Світової організації торгівлі, враховуючи економічну ситуацію на внутрішньому та міжнародному ринках;

- підготовки пропозицій щодо внесення змін до нормативно-правових актів з метою врегулювання питань у частині:

узгодження між собою норм Податкового і Митного кодексів України, зокрема, щодо посилення на центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, та органи доходів і зборів, визначення порядку та процедур проведення перевірок і звірок органами державної фіскальної служби;

- поступового приведення норм Митного кодексу України щодо звільнення від сплати митних платежів, яке передбачається для партій товарів незначної

вартості, що переміщуються (пересилаються) у міжнародних поштових та експрес-відправленнях, у відповідність з аналогічними положеннями статті 114 Регламенту Ради (ЄС) від 16.11.2009 № 1186;

- узгодження норм Закону України від 16.04.1991 № 959 "Про зовнішньоекономічну діяльність" із нормами чинного законодавства.

3. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту ефективності виконання органами Державної фіскальної служби України повноважень у сфері державної митної справи та боротьби з правопорушеннями під час застосування митного законодавства надіслати Міністерству фінансів України і рекомендувати:

- забезпечити розроблення та затвердження у встановлені терміни форми заяви про видачу сертифіката уповноваженого економічного оператора та анкети з результатами самооцінки, проведеної заявником для отримання статусу уповноваженого економічного оператора, як це передбачено главою 2 Митного кодексу України;

- посилити контроль за виконанням повноважень органами державної фіскальної служби у сфері державної митної справи та боротьби з правопорушеннями під час застосування митного законодавства.

4. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту ефективності виконання органами Державної фіскальної служби України повноважень у сфері державної митної справи та боротьби з правопорушеннями під час застосування митного законодавства надіслати Державній фіскальній службі України і рекомендувати:

- розробити та вжити заходів щодо усунення виявлених порушень і недоліків у роботі органів ДФС у сфері державної митної справи;

- поліпшити координацію дій між територіальними органами ДФС (митницями та головними управліннями), а також з іншими державними органами, зокрема з правоохоронними органами та органами державної виконавчої служби;

- підвищити якість планування та проведення контрольно-перевірочної роботи з питань дотримання митного законодавства;

- підготувати пропозиції щодо удосконалення механізму обліку (встановлення єдиних правил) іноземних товарів, поміщених у митний режим переробки на митній території України;

- вжити заходів щодо розширення міжнародної співпраці, в тому числі запровадження електронного обміну інформацією, зокрема з питань підтвердження автентичності документів, а також спільного контролю із суміжними іноземними державами;

- забезпечити удосконалення інформаційної системи обліку АСМО "Інспектор" у частині можливості проведення моніторингу дотримання термінів перебування на території України тимчасово ввезених автомобілів, власники яких скористалися для в'їзду і виїзду пунктами пропуску, підпорядкованими різним митницям;

- посилити контроль за станом збереження майна, яке було вилучене за порушення митних правил і перебуває на складах митниць ДФС;

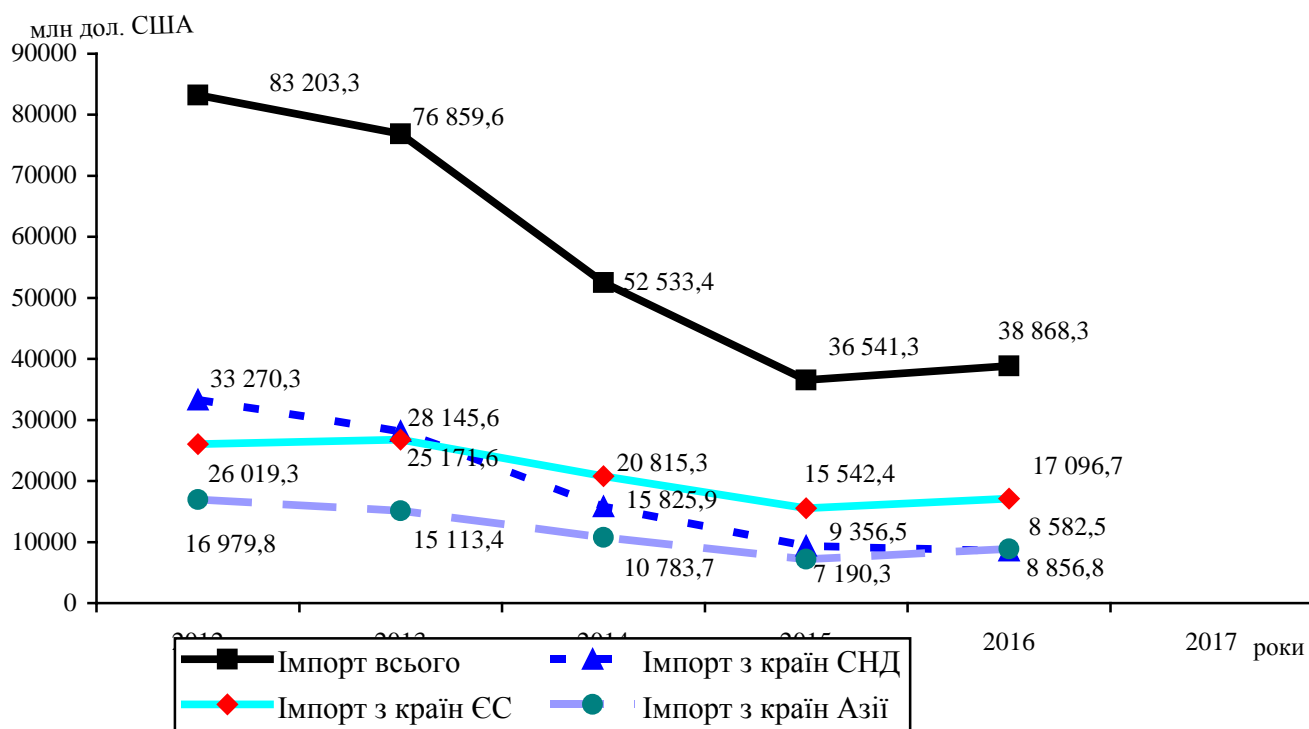
- провести відомчі перевірки діяльності митниць, які перевірялися Рахунковою палатою під час цього аудиту, та поінформувати Рахункову палату про їх результати;

- забезпечити надання Рахунковій палаті на постійній основі даних митної статистики щодо обсягів імпорту та експорту товарів у розрізі країн і товарних груп, кількості суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, які перебувають на обліку та фактично здійснюють діяльність.

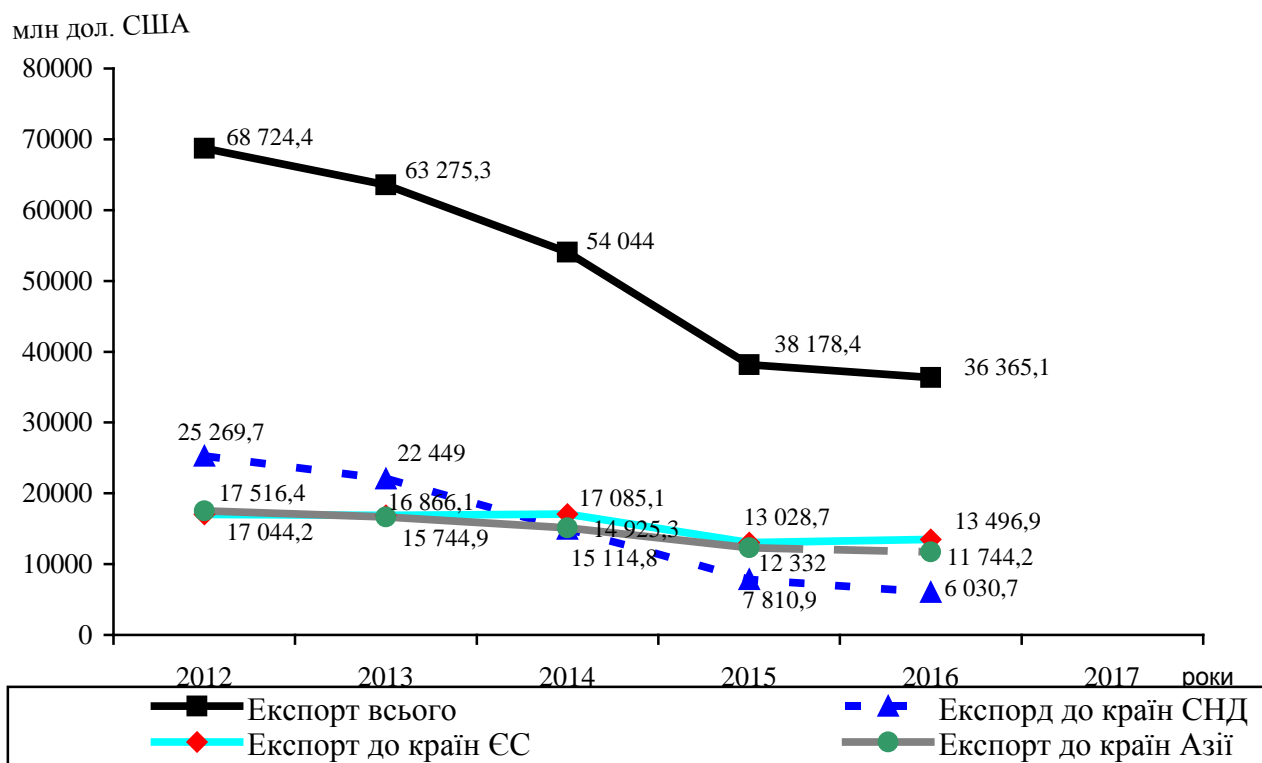
Член Рахункової палати

В.І. Невідомий

Динаміка загального імпорту товарів усього та з країн СНД, ЄС і Азії протягом 2012–2016 років

Динаміка експорту товарів усього та до країн СНД, ЄС і Азії протягом 2012–2016 років

Розрахунок можливих надходжень до державного бюджету ввізного мита та ПДВ, виходячи з обсягів міжнародних поштових відправлень і міжнародних експрес-відправлень у дослідженому періоді

1. Вартість МПВ і МЕВ, що звільняються від оподаткування (до 10 євро) = кількість МПВ і МЕВ x 10 євро (за даними НБУ, офіційний курс гривні (середній за період) становив у 2015 році – 24,23 грн за 1 євро, у 2016 році – 28,29 грн за 1 євро, у I кварталі 2017 року – 28,81 грн за 1 євро):

2015 рік: $(17\,488\,523 + 711\,509) \times 24,3 = 4\,409\,867,8$ тис. грн;

2016 рік: $(28\,762\,231 + 1\,262\,574) \times 28,9 = 8\,494\,017,3$ тис. грн;

I квартал 2017 року: $(7\,503\,597 + 451\,391) \times 28,81 = 2\,291\,832,0$ тис. гривень.

2. Вартість МПВ і МЕВ, що підлягає оподаткуванню = загальна вартість МПВ і МЕВ – вартість МПВ і МЕВ, що звільняються від оподаткування:

2015 рік: $(11\,161\,535,5 + 275\,909,1) - 4\,409\,867,8 = 7\,027\,576,8$ тис. грн;

2016 рік: $(18\,381\,978,8 + 456\,256,7) - 8\,494\,017,3 = 10\,344\,218,2$ тис. грн;

I квартал 2017 року: $(4\,827\,361,2 + 129\,227,8) - 2\,291\,832,0 = 2\,664\,757,0$ тис. гривень.

3. Розрахункова сума ввізного мита = вартість МПВ і МЕВ, що підлягає оподаткуванню x середньозважена ставка ввізного мита : 100 (за даними Мінекономрозвитку, середньозважена ставка ввізного мита становила у 2015 році – 3,538 відс., у 2016 році – 2,727 відс., у I кварталі 2017 року – 2,546 відс.):

2015 рік: $7\,027\,576,8 \times 3,538 : 100 = 248\,635,7$ тис. грн;

2016 рік: $10\,344\,218,2 \times 2,727 : 100 = 282\,086,8$ тис. грн;

I квартал 2017 року: $2\,664\,757,0 \times 2,546 : 100 = 67\,844,7$ тис. гривень.

Всього ввізного мита: 248 635,7 + 282 086,8 + 67 844,7 = 598 567,2 тис. гривень.

Розрахунок ПДВ:

2015 рік: $7\,027\,576,8$ тис. грн x 20 відс. : 100 = $1\,405\,515,5$ тис. грн;

2016 рік: $10\,344\,218,2$ тис. грн x 20 відс. : 100 = $2\,068\,843,6$ тис. грн;

I квартал 2017 року: $2\,664\,757,0$ тис. грн x 20 відс. : 100 = $532\,951,4$ тис. гривень.

Всього ПДВ: 1 405 515,5 + 2 068 843,6 + 532 951,4 тис. грн = 4 007 310,5 тис. гривень

Кількість транспортних засобів, які ввозились (вивозились) протягом 2015–2016 років та I кварталу 2017 року на митну територію України в режимі тимчасового ввезення

Вид транспортного засобу	Тимчасове ввезення транспортних засобів на митну територію України				
	перебувало на митній території України на початок звітнього періоду	перетин митного кордону України			
		ввезено		вивезено	
		резиденти	нерезиденти	резиденти	нерезиденти
2015 рік					
Автомобілі	115 016/197	374 744/527	2 601 473/1 137	1 465 838/110	2 089 303/225
Інші колісні транспортні засоби	2 663/314	48 599/80 865	114 588/84 736	58 038/99 290	62 012/59 998
Водні транспортні засоби	110/121	1/17	138/6 558	0/16	146/6 586
Повітряні транспортні засоби	7/62	42/60	269/3 290	41/39	269/3291
2016 рік					
Автомобілі	-/-	423 664/264	2 832 111/490	1 592 652/115	2 410 440/195
Інші колісні транспортні засоби	-/-	54 770/100 442	126 376/96 843	77 579/115 252	74 533/76 069
Водні транспортні засоби	-/-	2/35	148/6 674	0/35	139/6 547
Повітряні транспортні засоби	-/-	41/113	254/3 809	39/44	254/3 814
I кв. 2017 року					
Автомобілі	-/-	81 431/101	439 939/32	376 566/35	452 778/13
Інші колісні транспортні засоби	-/-	11 803/18 802	24 823/15 040	19 232/26 702	16 100/20 677
Водні транспортні засоби	-/-	0/4	0/730	0/3	2/662
Повітряні транспортні засоби	-/-	7/13	43/522	7/7	39/532

Довідково. Інформація про кількість транспортних засобів, яка зазначена в таблиці, надана у форматі "громадяни/юридичні особи".

Кількість транспортних засобів, які ввозились (вивозились) протягом 2015–2016 років та I кварталу 2017 року на митну територію України в режимі тимчасового ввезення з метою транзиту

№ з/п	Показник	2015 р.	2016 р.	I кв. 2017 р.
1	2	3	4	5
1	Ввезення (вивезення) автомобілів з метою їх транзиту через митну територію України			
1.1	Ввезено резидентами	1 491 746/272	1 758 264/524	350 258/82
1.2	Ввезено нерезидентами	437 988/2 228	547 745/790	106 878/251
1.3	Вивезено резидентами	1 162 825/8	1 293 588/15	321 680/2
1.4	Вивезено нерезидентами	339 694/40	329 878/33	67 810/10
2	Ввезення автомобілів з метою транзиту вантажів через митну територію України			
2.1	Кількість випадків внутрішнього транзиту (між пунктом пропуску і пунктом розмитнення)	73 265	79 382	19 050

Продовження додатка

1	2	3	4	5
2.2	Кількість випадків транзиту через митну територію	86 541	347 639	86 541
2.3.	Сума умовно нарахованих митних платежів (млн грн)	41 821,1	33 381,4	8 105,6
2.4.	Кількість випадків недоставляння вантажів	78	54	15
2.5	Суми сплачених митних платежів в випадках втрати товару під час транзиту (млн грн)	0,198	0,571	0,02

Довідково. У рядках 1.1, 1.2, 1.3 і 1.4 таблиці інформація надана у форматі "громадяни/юридичні особи".

Інформація про виявлені органами ДФС порушення при тимчасовому ввезенні та транзиті транспортних засобів (код УКТ ЗЕД 8703 (легкові автомобілі))

Показники		Період			
		2015 р.	2016 р.	І кв. 2017 р.	
Нерезиденти	Тимчасове ввезення транспортного засобу	Кількість випадків порушень порядку тимчасового ввезення	7 557	10 163	3 250
		Кількість складених протоколів про ПМП	904	936	231
		Сума нарахованих штрафів (тис. грн)	12 892,1	13 341,6	2 331,7
		Сума сплачених штрафів (тис. грн)	6 829,2	7 545,1	1 850,2
		Кількість рішень митниць, що оскаржуються в суді	12	36	2
	Транзит транспортного засобу	Кількість випадків порушень порядку тимчасового ввезення	288	1373	757
		Кількість складених протоколів про ПМП	104	219	59
		Сума нарахованих штрафів (тис. грн)	605,4	1 482,1	294,6
		Сума сплачених штрафів (тис. грн)	249,2	656,4	77,1
		Кількість рішень митниць, що оскаржуються в суді	7	14	0
Резиденти	Тимчасове ввезення транспортного засобу	Кількість випадків порушень порядку тимчасового ввезення	249	388	119
		Кількість складених протоколів про ПМП	250	253	64
		Сума нарахованих штрафів (тис. грн)	12 408,5	3 257,2	769,3
		Сума сплачених штрафів (тис. грн)	1 322,9	1 767,9	214,5
		Кількість рішень митниць, що оскаржуються в суді	12	23	10
	Транзит транспортного засобу	Кількість випадків порушень порядку тимчасового ввезення	4 277	10 738	2 951
		Кількість складених протоколів про ПМП	4 281	10 222	2 690
		Сума нарахованих штрафів (тис. грн)	20 326,2	58 405,0	11 120,7
		Сума сплачених штрафів (тис. грн)	7 729,2	17 052,2	2 789,5
		Кількість рішень митниць, що оскаржуються в суді	200	579	95

**Розрахунок недонадходжень до державного бюджету у зв'язку із
незастосуванням органами ДФС штрафних санкцій у встановлених
випадках порушення норм митного законодавства при тимчасовому
ввезенні автомобілів на митну територію України та ввезенні автомобілів з
метою транзиту**

2015 рік

- зафіксовано порушень митних правил на підставі даних інформаційної системи обліку (АСМО "Інспектор") – 12 371 випадок (7 806 – тимчасове ввезення; 4 565 – ввезення з метою транзиту);

- складено протоколів на порушників – 5 539 (1 154 – тимчасове ввезення; 4 385 – ввезення з метою транзиту);

- нараховано штрафів – 46,2 млн грн (25,3 млн грн – за порушення термінів тимчасового ввезення; 20,9 млн грн – за порушення термінів ввезення з метою транзиту);

- середній розмір штрафу на один складений протокол – 21,9 тис. грн за порушення термінів тимчасового ввезення; 4,7 тис. грн за порушення термінів увезення з метою транзиту.

Сума штрафу, що може бути накладений на порушників = $(7\,806 - 1\,154) \times 21,9$ тис. грн. + $(4\,565 - 4\,385) \times 4,7$ тис. грн = **146 524,8 тис. гривень.**

2016 рік

- зафіксовано порушень митних правил на підставі даних інформаційної системи обліку (АСМО "Інспектор") – 22 662 випадки (10 551 – тимчасове ввезення; 12 111 – ввезення з метою транзиту);

- складено протоколів на порушників – 11 630 (1 189 – тимчасове ввезення; 10 441 – ввезення з метою транзиту);

- нараховано штрафів – 76,5 млн грн (16,6 млн грн – за порушення термінів тимчасового ввезення; 59,9 млн грн – за порушення термінів увезення з метою транзиту);

- середній розмір штрафу на один складений протокол – 14,0 тис. грн за порушення термінів тимчасового ввезення; 5,7 тис. грн за порушення термінів увезення з метою транзиту.

Сума штрафу, що може бути накладений на порушників = $(10\,551 - 1\,189) \times 14,0$ тис. грн + $(12\,111 - 10\,441) \times 5,7$ тис. грн = **140 587,0 тис. гривень.**

I кв. 2017 рік

- зафіксовано порушень митних правил на підставі даних інформаційної системи обліку (АСМО «Інспектор») – 7 077 випадків (3 369 – тимчасове ввезення; 3 708 – ввезення з метою транзиту);

- складено протоколів на порушників – 3 044 (295 – тимчасове ввезення; 2 749 – ввезення з метою транзиту);

- нараховано штрафів – 14,5 млн грн (3,1 млн грн – за порушення термінів тимчасового ввезення; 11,4 млн грн – за порушення термінів увезення з метою транзиту);

- середній розмір штрафу на один складений протокол – 10,5 тис. грн за порушення термінів тимчасового ввезення; 4,1 тис. грн за порушення термінів увезення з метою транзиту);

Сума штрафу, що може бути накладений на порушників = $(3\ 369 - 295) \times 10,5$ тис. грн + $(3\ 708 - 2\ 749) \times 4,1$ тис. грн = **36 208,9 тис. гривень.**

Додаткова сума штрафів, що могла бути накладена на порушників за виявленими у 2015–2016 роках та I кварталі 2017 року фактами перевищення термінів перебування автомобілів на митній території України, – **323 320,7 тис. гривень.**

**Інформація про результати контрольно-перевірочної роботи підрозділів
аудиту ДФС з питань державної митної справи за 2015-2016 роки та I квартал
2017 року**

Показник	Період				
	2015 р.	2016 р.	I кв. 2017 р.	Разом	
Кількість проведених документальних перевірок, з них:	441	361	105	907	
планових	заплановано	75	64	14	153
	проведено	84	57	20	161
	відс.	19,0	15,8	19,0	17,8
позапланових	проведено	17	15	4	36
	відс.	3,9	4,2	3,8	4,0
невійзних	проведено	340	289	81	710
	у т.ч. фізичних осіб, ФОП	137	47	4	188
	відс.	77,1	80,1	77,1	78,3
Результативні документальні перевірки	кількість	429	352	105	886
	відс.	97,3	97,5	100,0	97,7
Донараховано грошових зобов'язань, у т.ч.:	млн грн	126,4	807,5	29,8	963,7
планових	сума	8,0	4,6	1,2	13,8
	відс.	6,3	0,6	4,0	1,4
позапланових	сума	22,2	658,4	0,2	680,8
	відс.	17,6	81,5	0,7	70,6
невійзних	сума	96,2	144,5	28,4	269,1
	у т.ч. фізичних осіб, ФОП	5,8	8,9	1,2	15,9
	відс.	76,1	17,9	95,3	27,9
Узгоджено донарахованих грошових зобов'язань, у т.ч.:	млн грн	32,4	80,3	18,0	130,7
	відс.	25,6	9,9	60,4	13,6
планових	сума	3,0	3,8	1,2	8,0
	відс.	37,5	82,6	100,0	58,0
позапланових	сума	1,6	1,6	0,2	3,4
	відс.	7,7	0,2	100,0	0,5
невійзних	сума	27,8	74,9	16,6	119,3
	у т.ч. фізичних осіб, ФОП	4,7	3,7	1,0	9,4
	відс.	29,6	51,8	58,5	44,7
Надійшло за результатами документальних перевірок:	млн грн	22,2	20,3	6,9	49,4
	відс.	17,6	2,5	23,2	5,1
у т.ч. фізичних осіб, ФОП	млн грн	3,1	2,5	0,02	5,65
питома вага погашення узгоджених сум	відс.	66,7	25,3	38,3	37,6
Донарахування на одну перевірку з донарахованих сум, у т.ч.:	млн грн	0,3	2,2	0,3	1,1
планових	"-	0,1	0,08	0,06	0,09
позапланових	"-	1,2	43,9	0,05	18,9
невійзних	"-	0,3	0,5	0,35	0,38
у т.ч. фізичних осіб, ФОП	"-	0,04	0,19	0,3	0,08
Донарахування на одну перевірку з узгоджених сум, у т.ч.:	млн грн	0,08	0,2	0,2	0,1
планових	"-	0,03	0,07	0,06	0,05
позапланових	"-	0,09	0,1	0,05	0,09
невійзних	"-	0,08	0,26	0,2	0,17
у т.ч. фізичних осіб, ФОП	"-	0,03	0,08	0,25	0,05

Інформація про результати документальних перевірок дотримання юридичними та фізичними особами законодавства з питань державної митної справи за 2015-2016 роки та 1 квартал 2017 року

млн грн

Митниці ДФС у регіонах	Кількість перевірок			Донараховано грошових зобов'язань			Узгоджено грошових зобов'язань			Надійшло за результатами перевірок звітного періоду			Надійшло за результатами перевірок минулих періодів			Надійшло штрафів та пені (стаття. 126,129 ПКУ)		
	2015 р.	2016 р.	1 кв 2017 р.	2015 р.	2016 р.	1 кв 2017 р.	2015 р.	2016 р.	1 кв 2017 р.	2015 р.	2016 р.	1 кв 2017 р.	2015 р.	2016 р.	1 кв 2017 р.	2015 р.	2016 р.	1 кв 2017 р.
Вінницька обл.	7	12	2	0,4	1,7	0,1	0,02	0,2	0,02	0,02	0,2	0,02	0,5	0	0,01	0	0,04	0
Волинська обл.	69	56	10	3,0	3,6	3,4	1,6	2,9	2,7	0,5	0,3	0,1	0,1	0,5	0,02	0	0,2	0,03
Дніпропетровська обл.	25	40	8	4,0	23,1	1,5	0,7	2,3	1,5	0,7	0,9	0,04	0,03	0,4	0,5	0,06	0,2	0,2
Донецька обл.	3	2	2	9,2	0,2	2,5	0,01	0,2	0	0,01	0,2	0	0	0	0	0	0	0
Житомирська обл.	16	4	3	0,6	0,1	0,2	0,12	0,1	0,1	0,03	0	0,1	0,02	0	0	0	0	0
Закарпатська обл.	15	14	4	3,3	5,3	0,4	2,8	2,7	0,04	2,6	2,2	0,04	0,03	1,2	0	0	0,04	0
Запорізька обл.	19	19	6	22,4	13,1	0,1	5,6	3,0	0,02	5,6	3,0	0,01	0,3	0,2	0	0,05	0,6	0
Івано-Франківська обл.	25	24	1	1,4	2,0	0,02	0,9	0,2	0,02	0,2	0,2	0,02	0	0	0	0	0,06	0
Київська обл.	11	7	2	10,4	2,0	3,2	0,4	0,03	3,0	0,4	0,03	3,0	0	0	0	0	0	0,2
Кіровоградська обл.	9	6	3	0,6	0,6	0,5	0,2	0,4	0,5	0,1	0,4	0,02	0	0,06	0	0,01	0,2	0
Луганська обл.	1	1	0	1,8	0,5	0	0	0,5	0	0	0,5	0	0	0	0	0	0,1	0
Львівська обл.	22	27	10	3,8	6,2	5,8	0,3	4,6	1,8	0,3	0,7	0,4	0,2	0,3	0,1	0,03	0,2	0,03
Миколаївська обл.	5	9	3	4,6	0,4	1,4	0,2	0,2	0,03	0,2	0,2	0	0	0	0,02	0	0,03	0
Одеська обл.	17	12	5	10,8	6,8	1,4	0,4	5,1	0,2	0,4	0,2	0	1,9	0,5	0,06	0,07	0,04	0
Полтавська обл.	6	10	3	1,0	1,2	0,1	0,2	1,2	0,1	0,04	0,04	0,1	0,0	0	0	0,1	0	0
Рівненська обл.	52	26	10	1,0	2,6	1,5	0,6	1,9	1,02	0,1	0,2	0,02	0,1	0,6	0,0	0,01	0,2	0
Сумська обл.	4	9	3	0,2	9,5	0,3	0,1	9,4	0	0,1	0	0	0	0	0,06	0,02	0,01	0
Тернопільська обл.	8	8	2	0,2	72,6	0,03	0,2	40,5	0,03	0,04	0,1	0,03	0,01	0,02	0,0	0,01	0,02	0
Харківська обл.	36	23	10	13,9	638,3	5,7	11,2	2,2	5,7	2,9	0,6	0,6	0,4	0,5	0,04	0,3	0,2	0,1
Херсонська обл.	4	9	2	0,05	5,6	0,2	0,02	0,1	0,1	0,02	0,1	0	0,6	0,3	0	0	0,03	0,02
Хмельницька обл.	45	5	2	1,4	0,2	0,3	1,0	0,1	0,2	0,1	0,07	0,2	0,1	0,03	0	0	0,03	0
Черкаська обл.	6	3	3	0,4	1,3	0,1	0,06	0,3	0,1	0,06	0,3	0,1	0,03	0	0	0	0	0,02
Чернівецька обл.	2	5	5	0,2	4,9	0,3	0,2	0,3	0,3	0,2	0,3	0,1	0	0	0	0	0	0
Чернігівська обл.	6	8	2	0,2	0,6	0,3	0,2	0,6	0,1	0,2	0,2	0,1	0	0,04	0	0,02	0,03	0,02
м. Київ	17	17	1	22,0	4,4	0,2	3,5	1,3	0,2	0,6	1,1	0,2	0	1,3	0	0	0,06	0
Офіс ВПП	11	5	3	9,6	0,8	0,2	1,9	0,04	0,2	1,9	0,04	0,02	0	0,02	0,1	0	0	0
Разом	441	361	105	126,45	807,5	29,75	32,43	80,34	17,98	17,32	12,08	5,32	4,22	5,97	0,92	0,68	2,29	0,62

Обсяги виявлених і списаних нестач майна, що перейшло у власність держави протягом 2015–2016 років

тис. грн

Назва митниць ДФС	Виявлено нестач/крадіжок		Списано нестач/крадіжок	
	2015 р.	2016 р.	2015 р.	2016 р.
Закарпатська	212,2	525,6	-	-
Запорізька	10,0	-	-	-
Київська	-	-	39,0	72,0
Київська міська	402,4	-	-	-
Кіровоградська	-	-	7,6	-
Львівська	3 632,7	-	-	77,9
Одеська	2 287,8	45,1	1 057,0	61,8
Харківська	7,1	-	12,2	0,6
Херсонська	11,3	-	-	-
Хмельницька	4,1	-	-	-
Черкаська	-	-	202,5	-
Всього	6 597,4	570,7	1 318,3	212,3

Донецькою та Луганською митницями ДФС майно, що перейшло у власність держави та розташоване на тимчасово непідконтрольній території, обліковується як нестачі на суму 418 660,8 тис. грн, списано майна на суму 6 260,0 тис. гривень.